

תשובות מר' חיים קניבסקי שליט"א

טמטום הלב

כתב שאם אכל חלב שקדים עם בשר "יש להניח אצל החלב שקדים" האם מהני להניח פתק עם תיבות חלב שקדים?
תשובה: **אולי וצ"ע**

בשר שנתבשל בחלב

שאלה (י"ב אייר תשס"ז): האם יש טמטום הלב אם אוכל בשר שנתבשל בחלב?
תשובה: **כמו כל איסורי מאכלות**

חלב תוך שעה אחר בשר

שאלה (י"ב אייר תשס"ז): אם אוכל חלב תוך שעה אחר בשר האם יש טמטום הלב?
תשובה: **אולי**

בשר בחלב

שריפת בשר וחלב

שאלה (י"ט אדר ב' תשס"ח): אם נותן בשר וחלב בתוך האש של בעור חמץ האם עובר על ביטול בשר בחלב, או כיון שכוונתו לכלותו אינו עובר?
תשובה: **נכון לזהר**

פרווה שנתבשל בתוך תנור שיש בשר

שאלה (ד' אב תשס"ז): אם מאכל פרווה נתבשל בתוך תנור שיש בשר גם כן בתוכו (ואינם נוגע זה בזה) האם צריך להמתין שש שעות אחר האכילת מאכל פרווה?
תשובה: **ע' חכמת אדם כלל מ' דין י"ג**

המתנה בין בשר לחלב לקטן

שאלה (ט"ו אלול תשס"ו): מאיזה גיל צריך לחנך קטן להמתין שש שעות בין בשר לחלב?
תשובה: **מיום לידתו (אם אינו נחוץ במיוחד)¹**

להניח פתק עם תיבות חלב שקדים

שאלה (ה' טבת תשס"ח): ברמ"א בס' פ"ז סעיף ג'

בשר מסויה עם חלב

שאלה (ה' טבת תשס"ח): האם מותר לאכול בשר (פרווה) מסויה עם חלב, בזמן הזה כיון שהורגלו היום בבשר פרווה אין בו משום מראית העין?
תשובה: **טוב לזהר**

שיורי שאר מאכלים

שאלה (ג' שבט תשס"ח מכתב לר' ישראל טרטנר שליט"א): השו"ע יו"ד סי' פ"ט ד' פוסק דאסור לאכול שיורי פת שאכל עם בשר, בסעודה של גבניה, אם ה"ה עם שאר מאכלים על השולחן בשעת אכילת בשר?
תשובה: **כ"ד שיש חשש**

בלע הבשר מבין השיניים

שאלה (ב' אדר ב' תשס"ח): מי שבלע הבשר מבין השיניים, האם צריך להמתין שש שעות משעת הבליעה, או משעה שאוכל הבשר פעם ראשונה?
תשובה: **משעה שאוכל²**

מאכל פרווה ע"ג שולחן שיש ע"ג בשר וחלב

שאלה (ב' אדר ב' תשס"ח): האם מותר לאכול מאכל פרווה ע"ג שולחן שיש ע"ג בשר וחלב?
תשובה: **מותר**

בשר ע"ג שלחן שיש שקית חלב שסגור

שאלה (ב' אדר ב' תשס"ח): האם מותר לאכול בשר ע"ג שלחן שיש עליו שקית חלב שעדיין סגור?
תשובה: **מותר**

1. עיין באר משה (חלק ח' ס' ל"ו אות ד', ובתשובות סוף ספר פתחי הלכה אות ל"ג) שעד ג' אין צריך להמתין כלל, ומו' צריך להמתין שש שעות ע"ש, ור' יעקב קמניצקי (במחיצת רבינו עמ' פ"ה) סבר שעד ג' אין צריך, ומג' עד ט' צריך להמתין שעה, ומט' צריך שש, ובתשובות והנהגות (חלק א' ס' תל"ה) כתב שמי כשמבין צריך להמתין שעה, ומה' או ר' צריך ג' שעות, ומט' ו' שעות, ובשבט הלוי (חלק ד' ס' פ"ד) כתב שקטני קטנים אינו צריך להמתין כלל, וקצת גדולים מתיר בין בשר עוף לחלב להמתין שעה, ועיין בספר ועלהו לא יבול (חלק ב' עמ' ס"ד) שמבוא מרש"א שצריך להמתין כמו גדול בין חלב לבשר דהיינו שטיפת הפה ע"ש, ועיין עוד ביביע אומר (חלק א' יו"ד ס' ד', וחלק ג' יו"ד ס' ג'), חוט שני (שבת חלק ד' עמ' ש"ט), חנוך לנער (פרק כ"ט סוף הערה א'), חלקת יעקב (יו"ד ס' ט"ז וי"ז), משנה הלכות (חלק י' ס' צ"ח), רבבות אפרים (חלק ח' ס' תס"ד אות ג'), ובחינוך הבנים למצוות (אות מ"ז והערה קפ"ג), הקטן והלכותיו (פרק ה' אות ל"ט), ור' נבנצל שליט"א כתב לי בזה "מגיל שאפשר לפי הבריאות של הילד, בתחלה המתנה מועטת, ולאט לאט יוסיף", ר' אלישיב (הלכה ומועשה ניסן-סיון תשס"ח עמ' 5) "ילד עד גיל שלוש יש להקפיד על הפרדה אך אין צריך להקפיד על הרחקה, מגיל שלוש יש להרחיקם שעה אחת, מגיל שש יש להשתדל להרחיקם שלוש שעות, ומגיל תשע יש להחיקם שש שעות"
2. עיין בדברי שלום (יו"ד ס' כ"ג) שמחמיר משעת הבליעה

תשובה: מסתבר דמותר

שתי קדירות נוגעות זו בזו

שאלה (י"ב אדר א' תשס"ח): ברמ"א ביו"ד ס' צ"ב סעיף ח' כתב שלכתחילה צריך להחמיר אשתי קדירות נוגעות זו בזו, האם זה דוקא בשני קדירות שיש בתוכם אוכל, או אפילו אם אחד מהם ריקן, צריך להחמיר?

תשובה: צ"ע אם זה קאי גם אב' קדרות

כלי שלישי

שאלה (י"ג כסלו תשס"ח): בחזו"א (או"ח ס' נ"ב) כתב בנוגע שבת שאין לחלק בין כלי שני לכלי שלישי, האם ה"ה בעניני איסור והיתר ובשר בחלב?

תשובה: אינו כלל

איסור ללוש עיסה בחלב

שאלה (י' ניסן תשס"ח): ביו"ד ס' צ"ז יש איסור ללוש עיסה בחלב, האם איסור זה דוקא בפת או אפילו בשאר דברים?

תשובה: לא מצינו אלא בפת

תערובות

דבר שאינו נ"ט לשבח ולא לפגם אסור

שאלה (כ"ח חשוון תשס"ח): בש"ד (ס' ק"ג ס"ק ב') מביא בשם הגהות אשר"י שדבר שאינו נ"ט לשבח ולא לפגם אסור, האם זה אסור מדאורייתא או רק גזרה מדרבנן?

תשובה: יתכן גם דאורייתא

לערות מים ממיחם לתוך תבשיל של בשר

שאלה (י"ג כסלו תשס"ח): ברמ"א (יו"ד ס' ק"ה סעיף ג') כתב "אסור לערות מכלי שיש בו שומן בשר לנר דלוק שיש בו חלב או שומן איסור", האם ה"ה שאסור לערות מים ממיחם לתוך תבשיל של בשר אם רוצה לשתות המים שנשאר עם חלב?

תשובה: צ"ע

עבידי לטעמא

שאלה (ז' סיון תשס"ז): ה"ט"ז (יו"ד ס' צ"ח ס"ק י"א) מסביר הרמ"א שכל דבר חריף דעבידי לטעמא אינו בטל בששים, האם שומים ובצלים נכלל בזה או דוקא תבלין ומלח?

תשובה: כן

תרנגולת בנוצתא בזמן הזה

שאלה (י"ז תמוז תשס"ז): ברמ"א ביו"ד ס' ק"א סעיף ג' כתב "תרנגולת בנוצתא דמחוסרת מעשה גדול" אינו נחשב חתיכה הראיה להתכבד, האם ה"ה בזמננו שמסירים הנוצות במכונה בקל?

תשובה: גם בזמנינו

כלי שצריך טבילה שנתערב בכלים

שאלה (ד' אב תשס"ז): אם כלי שעדיין צריך טבילה נתערב בכלים אחרים, האם צריך לטבול כולם (משום נחשב דבר שיש לו מתירין או דבר שבמנין)?

תשובה: יתכן³

מכירה במשקל

שאלה (ז' אלול תשס"ז): דבר שמוכרו במשקל, האם הוא נכלל בדבר שבמנין ואינו בטל אפילו באלף?

תשובה: בזבחים ע"ג א' משמע לכאן' בטל

בזמן הזה תפוחים ובשר בנוגע דבר שבמנין

שאלה: בזמן הזה האם חתיכת בשר נקרא דבר שבמנין?

שאלה: בזמן הזה האם תפוחים נקרא דבר שבמנין?

תשובה: תלוי במציאות עי' ל' רמב"ם פט"ז ממאכ"א

ה"ט דאותו מקום ובאותו זמן וצ"ע

פת עכו"ם

גר שאפה פת בעודו גוי

שאלה (י"ב אייר תשס"ז): גר שאפה פת בעודו גוי, האם מותר להגר עצמו לאכול הפת אחר שנתגייר?

תשובה: עי' ירו' עירובין פ"ט ה"ד⁴

3. עיין בבאר משה (חלק א' ס' מ"ה) שאם יש טירחא יתירא לטבול כולם אין צריך לטבול, ועיין במנחת יצחק (חלק א' ס' מ"ד אות ו-ז), פאת שדך (יו"ד חלק ב' ס' מ"א אות ה'), שבט הלוי (חלק ד' ס' צ"ג), שערים מצויינים בהלכה (ס' ל"ז אות ט'), ר' משה פיינשטיין (אהלי ישרון (טבילת כלים אות 73), ציץ אליעזר (חלק י"א ס' נ"ח), מגילת ספר (תערובות ס' ק"ב אות), ועיין בספר ויהי בנסוע (הישן עמ' רס"ו)

4. וז"ל "גר שנתגייר והיו לו יינות ואמר ברי לי שלא נתנסך מהן בזמן שנעשו על גב עצמן טהורים לו וטמאים לאחרים על גב אחרים טמאים בין לו ובין לאחרים", ועיין בספר בין ישראל לעמים (בסוף הספר בירורי דינים אות ד') שפסק שאסור לו ע"פ הירושלמי הזה ע"ש, ועיין ספר דברי חיים (על מסכת עבודה זרה, ענין פת ושלקות של עכו"ם סוף אות ג') שמסופק בזה, ור' נבנצל שליט"א כתב לי שאסור לאכול, וכן כתב לי ר' שמואל אליעזר שטרן (מחבר ספר גירות כהלכתו) וז"ל "לענ"ד פשוט דהאיסור חל על הגר בין בפת שאפה ובין

שאלה (ח' חשוון תשס"ז): מה הדין תחת עגלת תינוק ?
תשובה: יזהר⁸

עצם בגרונו

שאלה (כ"ה חשוון תשס"ז): הגמ' בשבת (ס"ז ע"א) אומר "מי שיש לו עצם בגרונו מביא מאותו מין" ואומר "חד חד נחית", האם זה גם סגולה לעצם של דג או רק עצם של עוף או בהמה, ובשביל דג צריך לומר "ננעצתא במחט" ?
תשובה: תפוס לשון אחרון⁹

לקנות משהו לתינוק לפני הלידה

שאלה (כ"ד שבט תשס"ז): האם יש עין הרע לקנות עגלה לתינוק לפני הלידה ?
תשובה: כך נהוג להקפיד¹⁰

סחורה בדבר אסור, בשר שנשלח ביד גוי, נאמנות בכשרות (יו"ד קי"ז-קי"ט)

פועל אצל גוי

שאלה (כ"ו סיון תשס"ז): האם מותר להיות פועל אצל גוי למכור נבלות וטריפות ?
תשובה: לגויים מותר

סרט של פלאסטיק

שאלה (ד' אב תשס"ז): קופסאות של פלאסטיק המכוסים, והסוגרים מסביב למכסה בסרט של פלאסטיק, האם זה סגי לחשב כב' חותומות או לא ?

שעון אוטומטי

שאלה (ז' סיון תשס"ז): בענין פת עכו"ם ובישול עכו"ם, אם הדליק ישראל האש ע"י שעון אוטומטי האם זה נחשב בישול ישראל ?
תשובה: צ"ע⁵

סכנה

קשה לשכחה לנשים

שאלה (כ"ג סיון תשס"ח): ראיתי בהקדמה לחלק ב' של ספר זכרון, שנשים אינו צריך להקפיד שלא לאכול הדברים הקשים לשכחה, האם ה"ה שאשה מעוברת אינו צריך להקפיד ?
שאלה (כ"ג סיון תשס"ח): ומה הדין באשה מינקת ?
תשובה: א,ב במעוברת ומינקת ראוי ליזהר

עומד ערום בפני הנר

שאלה (כ"ב סיון תשס"ו): בגמ' בפסחים אומר "העומד בפני הנר ערום הוא נכפה", וכן הוא במשנה ברורה סוף ס' ער"ה, האם זה גם נוגע היום בנורית חשמלית ?
תשובה: יש להסתפק⁶

אוכל תחת מטה

שאלה (ח' חשוון תשס"ז): האם מותר להניח אוכל תחת הכסא באוירון (מטוס), או אסור לעשות משום ישנים עליו ?
תשובה: אם ישנים עליו לא יניח⁷

בבישול שבישול בגיורתו, וגם הכלים שקנה לעצמו בגיורתו לענ"ד חייב להטבילם (ונוסתפקתי בקנאה מישראל ע"מ שיחיל הקנין לאחר שנתגייר, והדעת נותנת דפטור מטבילה), וכן כתב לי ר' נויברט שליט"א שאסור לאכול

5. ועיין במנחת יצחק (חלק ד' ס' כ"ח אות ד') שסבר שהיו בישול ישראל, וכן פסק השבט הלוי (חלק ט' ס' ד'), ור' לוי רבינוביץ (מחבר ספר מעדני השולחן, צהר חלק י"ד עמ' קנ"א), אבל עיין ר' אלישיב (שבט יצחק חלק ו' עמ' ע"ב) שסבר שאינו נחשב בישול ישראל, וכן סבר ר' יצחק מרדכי רובין (מחבר ספר אורחות שבת, צהר חלק י"ד עמ' קע"ט), שבט הקהתי (חלק ד' ס' קצ"ו), מחזה אליהו (בסוף ספר בישול ישראל תשובה ה')

6. עיין ביביע אומר (חלק ג' י"ד ס' ז') שכתב "המקיל יש לו על מה לסמוך והמחמיר תע"ב", וכן מתיר ר' שריה דבליצקי (כתבתי השאלה הזאת וז"ל "הבו דלא להוסיף עלה"), אבל הרבבות אפרים (כת"י) מחמיר בזה, וכן כתב האז נדברו (חלק יג ס' נ"ד) עיין שם, ועיין בחוט שני (שבת חלק ד' עמ' נ"ז) שתלוי באיזה סוג נר, מנורה פלורוסנטית היא מותר, אבל מנורה שיש בה חוט ליהט יש להסתפק
7. וכן פסק רח"פ שיינברג (שלהי דקייטא ס' ל"ו), וכן כתב לי ר' נבנצל וז"ל "אם ישן בכסא זה כמו מטה", וכן שמעתי בשם ר' יצחק ברקוביץ, אבל עיין ובלכתך בדרך (פרק ד' הערה 30) שמביא ר' אלישיב והשבט הלוי שמותר לעשות, וכן פסק בתשובות והנהגות (חלק א' ס' ח'), שבט הקהתי (חלק ד' ס' ר"ב), וכן ראיתי בשם ר' בעלסקי, ועיין בציץ אליעזר (חלק י' ס' ל"ה), מתיר בספינה ולכאורה ה"ה מטוס ע"ש", וע"ע ברבבות אפרים (חלק ד' ס' קי"ג אות מ"ד), ויש אומרים שמותר רק אם גוי יושב שם עיין ר"י ראטה (ובלכתך בדרך פרק ד' הערה 30), ר"מ גרוס (תורת הדרך פרק י"ג אות ט"ו עיין שם במ"מ, ועיין בשלהי דקייטא ס' ל"ו), ובענין זה עיין ובלכתך בדרך (פרק ד' אות ה'), שלהי דקייטא (ס' ל"ו), ויהי בנסוע (פרק ג' אות י"ג), ור' יצחק זילברשטיין שליט"א כתב לי, וז"ל "בשעה שישנים בלילה יש להחמיר, אבל בשעה שאין ישנים מותר, כיון שעיקרו עשוי לישיבה".

8. עיין בנחלת פינחס (חלק ב' ס' ל"ג)

9. וכן כתב בשו"ת פאת שדך (אור"ח חלק ב' ס' צ')

10. ור' נבנצל שליט"א (כת"י) כתב לי שאין עין הרע בזה

תשובה: צ"ע¹¹

ברכה על קדירה וכסוי

שאלה (ל' ניסן תשס"ז): אם מטביל מכסה יחד עם סירו, האם אומר על טבילת "כלי" או "כלים"?
תשובה: לכאור' כלי¹⁴

ברכה בעמידה או ישיבה

שאלה (כ' אלול תשס"ז): כשמברך "על טבילת כלים", האם יותר טוב לברך בעמידה, או גם יכול לברך בישיבה?
תשובה: י"א זכל ברכת המצות בעמידה¹⁵

מפצח אגוזים

שאלה (כ' אלול תשס"ז): האם מפצח אגוזים, צריך טבילה בברכה, או בלי ברכה, או אינו צריך טבילה בכלל?
תשובה: יתכן שא"צ וצ"ע¹⁶

חוט של כלי חשמל

שאלה (כ"ז אלול תשס"ז): כלי חשמל שחייב בטבילת כלים, האם צריך להכניס החוט להמקוה?
תשובה: י"א שמחובר אין חייב בטבילה¹⁷

מגירות של המקרר

שאלה (כ"ה תשרי תשס"ח): מגירות (של מתכות) של המקרר שהאוכל מונח שם בלי הפסק, האם הם צריכים טבילה?
תשובה: כמודמה שזה נקרא מחובר לקרקע (כי תשמישן ע"י חיבור) וא"צ טבילה¹⁸

ברזלים שבתוך התנור

שאלה (כ"ט תשרי תשס"ח): הרב כתב לי שמגירות

מסעדה ששלח במונית

שאלה (ד' אב תשס"ז): האם יכול להזמין ממסעדה בש"ר, והם שלחו במונית (חלוני או ערבי) הבשר בלי חותמות?
תשובה: טוב ליזהר

מפתחות בזמן הזה

שאלה (ג' אלול תשס"ז): ביו"ד ס' קי"ח סעיף ד' המחבר כתב "שמפתח לא חשיב חותם", האם ה"ה במפתחות בזמן הזה, או כיון שא"א לפתוח או לזייף אלא בטורח גדול הוי כחותם ממש?
תשובה: לא מועיל¹²

תקנת הארצות שצריך כתב הכשר

שאלה (כ' אלול תשס"ז): בדרכי תשובה (ס' קי"ט ס"ק ז') מביא שיש תקנת הארצות שלא ליקח דבר מאכל או יין משום ישראל אפילו הוא מוחזק בכשרות אא"כ יש בידו כתב הכשר, האם המנהג להחמיר על זה, או יכול לקנות מכל אדם שמוחזק בכשרות אף אם אין להם הכשר?
תשובה: המנהג דבמוחזק קונים¹³

טבילת כלים

להשתמש בכלי שצריך טבילה

שאלה (י' ניסן תשס"ח): כלי שחייב בטבילה, האם מותר להשתמש בה אם הפסק נייר או ניר אלומיניום לפני הטבילה?
תשובה: אסור

11. ור' נבנצל שליט"א כתב לי שזה נחשב כשני חותמות, וכעין זה כתב ר' צבי שכתר שליט"א F-40 ou document ז"ל ו"סרט של פלסטיק הסגור את מכסה הקופסא (דוגמת הסרט של פלסטיק הסגור את המכסה בקבוקי היין) בודאי יש בו טרחה מרובה לזייפו, וממילא דבר פשוט הוא שגדרו על פי דין כשני חותמות".
12. ועיין בכף החיים (ס' קי"ח ס"ק מ"ד) שמביא מחלוקת בזה, ועיין בחלקת בנימין (ס' קי"ח ס"ק מ"ו) שמועיל, וכן כתב לי ר' נבנצל "מסתבר דהוי חותם".
13. וכעין זה כתב לי ר' נבנצל שליט"א.
14. עיין אור זרוע (ע"ז אות רפ"ט) שכסוי ויורה "ככלי אחד דמו", וכן פסק רש"י (טבילת כלים פרק י"א הערה נ"ט), ובשבט הקהתי (חלק ו' ס' רצ"ו), ועיין בספר טבילת כלים (שם) שמביא בשם הרבבות אפרים שאולי יברך על טבילת כלים משום "לפעמים משתמש במכסה לכסות כלי אחר", ועיין בצהר (חלק ט"ו עמ' מ"א) שמביא בשם הרב שאם טובל כלי בלי מכסה עדיין מברך.
15. וכן סבר האגרות משה (אהלי ישרון חלק א' טבילת כלים הערה 190), אבל עיין הכשרות (פרק ד' סוף אות מ"ד) שיכול לברך בישיבה ועיין בישראל במעמדים (חלק ו' ס' רמ"ה אות ד'), ר' נסים קרליץ (הבית בכשרותו ס' ב' הערה ע"ב), אבל האגרות משה (אהלי ישרון חלק א' טבילת כלים הערה 104) סבר שלטבל בלי ברכה וכן פסק החלקת בנימין (ס' ק"כ ס"ק ל"ה), ורש"י (מנחת שלמה חלק ב' ס' ס"ו אות ו', טבילת כלים פרק י"א הערה ק"ה) סבר שצריך טבילה בברכה, ועיין בשלמת חיים (ס' תל"ו).
17. עיין ספר הבית בכשרותו בתשובת מהרב שכתב המנהג להחמיר בטבילת כלי חשמל וצ"ע.
18. וכן פסק רש"י (מנחת שלמה חלק ב' ס' ס"ו אות ח', טבילת כלים פרק י"א הערה ח') אבל מטעם אחר "שאין רגילים לטלטלו ממקום למקום", אבל באר משה (חלק ד' ס' צ"ט) סבר שצריך טבילה

בתוך המקרר איני צריך טבילה משום מחובר לקרקע, האם ה"ה הברזלים שבתוך התנור אינו צריך טבילה מטעם זה?
תשובה: כן¹⁹

עיון קודם

שאלה (כ"ה תשרי תשס"ח): המחבר ביו"ד ס' קצ"ט סעיף ח' כתב אם לא עיינא לא עלתה טבילה, האם ה"ה בטבילת כלים שצריך עיון קודם, ואם לאו כאילו לא טבל?

תשובה: לא מסתבר²⁰

כלי שיש משהו דבוק בה

שאלה (כ"ה ניסן תשס"ח): כלי שצריך טבילה ויש דבר שדבוק בה, והבעל שטבל הכלי אינו מקפיד עליו אבל אשתו מקפיד עליו, האם זה חוצץ?
תשובה: יש להוריד

תשובות מר' אביגדר נבנצל שליט"א

דס

אוכל חלב שקדים עם בשר "יש להניח אצל החלב שקדים", האם מהני להניח פתק עם התיבות חלב שקדים שם?
תשובה: לא כולם קוראים עברית

מינקת שיש לה פצעים

שאלה (ג' תמוז תשס"ח): מינקת שיש לה פצעים ובזמן שהתינוק יונק גם מוצץ דם האם מותר להניק התינוק?
תשובה: כן

נקנקיות מסויה עם חלב
שאלה (ה' טבת תשס"ח): האם מותר לאכול נקנקיות מסויה עם חלב, ואין בו משום מראית העין, כיון שהורגלו בנקנקיות פרווה, והאם ה"ה בענין גלידא פרווה עם בשר?
תשובה: אם זה נפוץ-מותר

שאלה (ג' תמוז תשס"ח): בציוור הנ"ל האם מותר להאשה לשאוב החלב לתוך בקבוק וליתן להתינוק אם נראה אדום בתוך הבקבוק?
תשובה: כן

הפסק החשמל בבנין לענין בשר בחלב

שאלה (כ"ה טבת תשס"ח): מי שגר בבנין עם גוים והפסק החשמל בכל הבנין, האם מותר לו להדליק החשמל או צריך לחשוש שיש בשר בחלב שמבשל בביתים של הגוים?
תשובה: לענ"ד מותר

בשר בחלב

המתנה בין בשר לחלב לקטן

שאלה (י"ג סיון תשס"ז): מאיזה גיל צריך לחנך להמתין בין בשר לחלב?
תשובה: מגיל שאפשר לפי הבריאות של הילד, בתחלה המתנה מועטת, ולאט לאט יוסיף

היכר בין השולחנות במטוס
שאלה (כ"ה טבת תשס"ח): האם צריכים היכר בין השולחנות במטוס אם אחד אוכל בשר בשולחן שלו והשני אוכל חלב בשולחן שלו?
תשובה: לא²¹

פרווה שנתבשל בתוך תנור שיש בשר

שאלה (ד' אב תשס"ז): אם מאכל פרווה נתבשל בתוך תנור שיש בשר גם כן בתוכו (ואינם נוגע זה בזה) האם צריך להמתין שש שעות אחר האכילת מאכל פרווה?
תשובה: לא

קטן הניח בקבוק על השלחן
שאלה (כ"ה טבת תשס"ח): במחבר ס' פ"ח סעיף א' כתב שאסור להעלות על שולחן אחד גבינה ובשר, אם קטן הניח בקבוק שלו (עם חלב) על השולחן האם יש איסור עכשו לאכול בשר?
תשובה: לענ"ד כן

הניח פתק עם התיבות חלב שקדים

שאלה (ה' טבת תשס"ח): ברמ"א בס' פ"ז כתב שאם

19. וכן סבר בעל שבט הקהתי (בעלים התרופה) שלפי שיטת רש"א (ע' לעיל) שאין צריך לטבול דפים של מקרר, ה"ה שאין צריכים לטבול ברזלים שבתוך התנור, וכן פסק בעמק התשובה (חלק ח' ס' צ') "כיון שרוב תשמישו רק ע"י הפסק כלי"

20. עיין בחוט שני (שבת חלק א' עמ' רי"ט) שנשאר בצ"ע אם הוא כאילו לא טבל

21. עיין בספר תורת הדרך (מר' מרדכי גרוס פרק ח' אות כ"ו) שאינו צריך בענין נדה

מסופק אם עבר ו' שעות

שאלה (כ"ה טבת תשס"ח): מי שמסופק אם עבר ו' שעות אחר אכילת בשר האם מותר לאכול חלב או צריך להמתין עד בודאי עבר ו' שעות?
תשובה: לענ"ד עדיף לחכות²²

בלע בשר בין השיניים

שאלה (כ"ה טבת תשס"ח): מי שבלע הבשר מבין השיניים, האם צריך להמתין שש שעות משעת הבליעה, או משעה שאוכל הבשר פעם ראשונה?
תשובה: מהראשונה

שיורי שאר מאכלים

שאלה (י"ג שבט תשס"ח): השו"ע יו"ד סי' פ"ט ד' כתב שאסור לאכול שיורי פת שאכל עם בשר, בסעודה של גבינה, אם ה"ה עם שאר מאכלים שהיו על השולחן בשעת אכילת בשר, או הדין דוקא בפת?
תשובה: תלוי עד כמה נשראו נקיים

כלי פרווה להשתמש לבשר צונן ולחלב צונן

שאלה (י"ג שבט תשס"ח): אם יש כלי פרווה בבית, האם מותר להשתמש פעמים לבשר צונן ופעמים לחלב צונן?
תשובה: לא רצוי

השותה חלב ורוצה לאכול בשר

שאלה (י"ג שבט תשס"ח): השותה חלב ורוצה לאכול בשר, האם צריך להדחיק וגם מקנח הפה או רק להדחיק?
תשובה: רק להדחיק

חצובה אחת לבשר ולחלב

שאלה (כ' אדר א' תשס"ח): האם מותר להשתמש בחצובה אחת לבשר ולחלב?
תשובה: כן

אם ניר אלומיניום נחשב כב' קדירות

שאלה (כ' אדר א' תשס"ח): אם שורף חלה בתוך ניר אלומיניום בתוך תבנית, האם צריך להכשיר התבנית, או נחשב כב' קדירות הנוגעות זו בזו ומותר בדיעבד?
תשובה: מותר

להשליך איסור לים אם יש דגים

שאלה (ד' אדר ב' תשס"ח): האם מותר להשליך דבר שאסור משום בשר בחלב לים במקום שיש דגים?
תשובה: כן

בישול בשר בתוך קדירה חלבי

שאלה (ד' אדר ב' תשס"ח): מי שבטעות מבשל בשר בתוך קדירה חלבי שאינו בן יומא, האם צריך להסירו משם בזמן שידוע שטעה, או יכול לגמור הבישול?
תשובה: יסור מיד

שאלה (ד' אדר ב' תשס"ח): בציוור הנ"ל אם מסירו, האם יכול לגמור הבישול בקדירה של בשר או צריך להשליכו לאשפה?
תשובה: יכול לגמור

שריפת בשר בחלב

שאלה (י"ט אדר ב' תשס"ח): אם נותן בשר וחלב בתוך האש של בעור חמץ האם עובר על בישול בשר בחלב?
תשובה: רק אם נעשים בשלב מסוים ראויים לאכילה יחד

מה נחשב דבר חריף

שאלה (כ"ד ניסן תשס"ח): האם אשכולית או תפוז נחשב דבר חריף, לענין דיני איסור והיתר?
תשובה: תפוז לא, ואשכולית היא מיץ

להשתמש במגש אחד לכסא ילדים לבשר וחלב

שאלה (ג' סיון תשס"ח): האם מותר להשתמש במגש אחד לכסא ילדים לבשר ואחר כך לחלב או צריך שני מגשים?
תשובה: ישתמש לאחד מהם עם מפית

תערובות

משחת שיניים

שאלה (כ"ו אייר תשס"ז): האם משחת שיניים צריך השגחה?
תשובה: כן

הכשר לנכרי שמבטל איסור

שאלה (ו' תמוז תשס"ז): האם מותר ליתן הכשר לתוצרות של נכרים, אם הם מבטלין איסור בששים,

22. ר' אלישיב (הלכה ומעשה ניסן- סיון תשס"ח עמ' 5) סבר שיכול להקל.

או אינו יכול משום זה נכלל במבטל איסור לכתחילה ?

תשובה: אפשר, אם הם מבטלים בלאו הכי

ליתן מעט חלב לקפה תוך שש שעות

שאלה (ו' תמוז תשס"ז): מי שהוא בתוך שש שעות מאכילת בשר, האם מותר ליתן מעט חלב (פחות מששים) בתוך קפה ולשתותו, או זה מבטל איסור לכתחילה ?

תשובה: אסור. (ולכאורה אם הוא שם את החלב זה נותן טעם, אבל עכ"פ אסור).

תרנגולת בנוצתא בזמן הזה

שאלה (כ"ד תמוז תשס"ז): ברמ"א ביו"ד ס' ק"א סעיף ג' כתב "תרנגולת בנוצתא דמחוסרות מעשה גדול", אינו חתיכה הראיה להתכבד, האם ה"ה בזמננו שמסירים הנוצות במכונה בקל ?

תשובה: אין מכבדים בתרנגולת בנוצתא

בענין דבר שבמנין בזמן הזה (י"ז אלול תשס"ז)

- 1) בזמן הזה האם ביצים נחשב דבר שבמנין ? כן
- 2) מה הדין של תפוחים ? לא
- 3) מה הדין של מלפפון ? לא
- 4) מה הדין של לבן ? כן
- 5) מה הדין של חתיכת בשר ? לא

כלי שצריך טבילה שנתערב בכלים

שאלה (ד' אב תשס"ז): אם כלי שעדיין צריך טבילה נתערב בכלים אחרים, האם צריך לטבול כולם (משום נחשב דבר שיש לו מתירין או דבר שבמנין) ?

תשובה: צריך, זה דבר שיש לו מתירין, ואולי גם דבר שבמנין

תרופה שיש איסור בתוכו שבטל בששים

שאלה (ד' כסלו תשס"ח): אם יש תרופה שיש איסור בתוכו שבטל בששים האם מותר לקח אותו לכתחילה ?

תשובה: כן

כהן מעוברת בזמן הזה

שאלה (ה' תשרי תשס"ח): במשנה ברורה (ס' שמ"ג ס"ק ג') כתב שאשת כהן מעוברת מותר לכנס באהל המת משום ס"ס, היום שאפשר לברר בקל (ע"י אולטרסאונד) האם צריך לברר ?

תשובה: רק כשעלולה ללדת שם

פת - בישול עכו"ם

אם מנהג להחמיר בזמן הזה

שאלה (כ"ו אייר תשס"ז): האם ירושלים בזמן הזה נחשב כמקום שמנהג להחמיר על פת עכו"ם, ואין היתר לקנות מפת פלטר של עכו"ם אף לשיטת הרמ"א ?

תשובה: לא נהגו להחמיר

פת עכו"ם שזול טפי

שאלה (כ"ו אייר תשס"ז): אם יש פת פלטר של עכו"ם ופת פלטר של ישראל, והפת פלטר של עכו"ם זול מהפת ישראל, האם זה נכלל בהיתר של המחבר (ס' קי"ב סעיף ה') שאם הפת של עכו"ם יפה מותר לקנותו ?

תשובה: אם ההפרש פחות מעשרים אחוז נ' דאין להקל, מעל לזה איני יודע

נאפה לאיש פרטי

שאלה (כ"ו אייר תשס"ז): אם גוי נאפה פת לאיש פרטי (ולא לכל מי שירצה) האם זה נחשב פת בעל הבית או פת פלטר ?

תשובה: אם הגוי הוא פלטר נלענ"ד דהוי פת פלטר

פת של מומר

שאלה (כ"ו אייר תשס"ז): האם פת של מומר נכלל בגזרת פת עכו"ם, ומה דינו של תינוק שנשבה ?

תשובה: נ' דנהגו להקל

מיקרוגריל

שאלה (ב' אלול תשס"ז): אם עכו"ם עושה מאכל במיקרוגריל האם זה נחשב בישול עכו"ם ?

תשובה: כן

מי שנשא גיורות

שאלה (ב' אלול תשס"ז): מי שנשא גיורות, האם מותר לאכול מפת של ההורים שלה (שעדיין לא נתגייר) ?

תשובה: לא

שפחות בזמן הזה

שאלה (י"ג סיון תשס"ז): בשפחות בזמן הזה (עוזרת) שמבשל בבית ישראל האם יש מקום להקל לכתחילה או בדיעבד ?

תשובה: כמו בשפחת ממש

הדליק ע"י שיעור

נשים, אם אחד מהם הוא אשתו האם עדיין יש סכנה?
תשובה: כן

עין הרע

שאלה (כ"ו שבט תשס"ז): האם יש עין הרע לקנות עגלה לתינוק לפני הלידה?
תשובה: לא

סחורה בדבר אסור, בשר שנשלח ביד גוי, ונאמנות בכשרות (יו"ד קי"ז-קי"ט)

סחורה ב"חדש"

שאלה (ו' תמוז תשס"ז): האם יש איסור סחורה ב"חדש"?
תשובה: לא, אא"כ מכשיל בזה אחרים

סחורה בפירות מתולעים

שאלה (ו' תמוז תשס"ז): האם יש איסור סחורה בפירות מתולעים?
תשובה: כנ"ל

להזמין ממסעדה

שאלה (כ"ד תמוז תשס"ז): האם אדם יכול להזמין ממסעדה בשרי, והם שלחו במוניית (חלוני או ערבי) בלי חותומות?
אם ניכר שלא שלטה בזה יד, או שהסברא כך המוכר

סרט של פלאסטיק

שאלה (כ"ד תמוז תשס"ז): קופסאות של פלאסטיק המכוסים, והסוגרים מסביב למכסה בסרט של פלאסטיק, האם סגי בזה לחשב כב' חותמות או לא?
תשובה: כן

מפתחות בזמן הזה

שאלה (ב' אלול תשס"ז): ביו"ד ס' קי"ח סעיף ד' המחבר כתב "שמפתח לא חשיב חותם", האם ה"ה במפתחות בזמן הזה, או כיון שא"א לפתוח או לזיף אלא בטורח גדול ממילא נקרא חותם?
תשובה: מסתבר דהוי חותם

תקנת הארצות שצריך כתב הכשר

שאלה (י"ז אלול תשס"ז): בדרכי תשובה (ס' קי"ט ס"ק ז') מביא שיש תקנת הארצות שלא ליקח דבר מאכל או יין משום ישראל אפילו הוא מוחזק

שאלה (י"ג סיון תשס"ז): בנוגע פת או בישול עכו"ם אם הדליק ישראל האש ע"י שעון האם זה נחשב בישול ישראל?
תשובה: אם ישראל הפעיל השעון דינו כהדליק ישראל

בישול עכו"ם בציפ"ס

שאלה (כ"ד ניסן תשס"ח): בדיני בישול עכו"ם, דבר שמינו עולה על שלחן מלכים אבל עכשיו אינו עולה כמו "ציפ"ס" מתפוח אדמה, האם יש היתר של אינו עולה על שלחן מלכים או אסור משום בישול עכו"ם?
תשובה: מותר

חלב עכו"ם

לאכול בבית של מי שאינו מקפיד

שאלה (י"ג סיון תשס"ז): מי שבדרך כלל מקפיד שלא לשותות חלב סתם (בפיקוח ממשלה בארצות הברית) האם מותר לאכול בבית ובכלים של מי שאינו מקפיד?
תשובה: כן²³

מערכות וידיאו לעשות חלב ישראל

שאלה (י' אייר תשס"ח): אם יש מערכות וידיאו במקום חליבה, ואפשר לראות זה במשרד האם החלב נחשב חלב ישראל?
תשובה: כן

סכנה

אוכל תחת הכסא במטוס

שאלה (ה' חשוון תשס"ז): המחבר בס' קט"ז סעיף ה' (ביו"ד) כתב "לא יתן תבשיל ולא משקים תחת המטה", האם נוסע באוירון (מטוס) יכול להניח אוכל תחת הכסא?
תשובה: אם ישן בכסא זה כמו מטה

אוכל תחת עגלת תינוק

שאלה (ה' חשוון תשס"ז): מה הדין בנוגע זה תחת עגלת התינוק?
תשובה: תחת מקום התינוק כמו תחת המטה

לעבור בין שני נשים

שאלה (כ"ח טבת תשס"ז): יש סכנה לעבור בין שני

23. וכן פסק באמת ליעקב (יו"ד ס' קט"ז), ובבית אבי (חלק ד' ס' ק"פ אות כ"א).

בית חרושת ישראל, הפועלים עכו"ם
שאלה (כ"ד ניסן תשס"ח): כלי שנעשה בבית חרושת של ישראל, אבל הפועלים עכו"ם ועובד בקבלנות האם הכלי חייב בטבילה?
תשובה: כמדומני בלי ברכה

בכשרות אא"כ יש בידו כתב הכשר, האם המנהג להחמיר על זה, או יכול לקנות מכל אדם שמוחזק בכשרות אף אם אין להם הכשר?
תשובה: לענ"ד נ' דמותר

טבילת כלים

זכר בילדותי שטבל כלים
שאלה (כ"ח תשרי תשס"ח): מי שזכר בילדותי שהורי שלחוני להטביל כמה כלים, האם צריכים עכשיו לחזור ולהטביל כל הכלים?
תשובה: לא

משלוח מנות

שאלה (י"א אדר תשס"ז): אם יש כלי שצריך טבילה, ורוצה ליתן משלוח מנות בתוכו, האם יכול וצריך לטבולו קודם שיתן לחבירו?
תשובה: לענ"ד כן²⁴

נאמנות של קטנים
שאלה (כ"ד ניסן תשס"ח): האם קטנים נאמנים לטבול כלי זכוכית?
תשובה: רצוי שלא

להשתמש בכלי שצריך טבילה

שאלה (כ"ד ניסן תשס"ח): כלי שחייב בטבילה, האם מותר להשתמש בו אם הפסק נייד או ניר אלומיניום, לפני הטבילה?
תשובה: לענ"ד כן

הגעלת כלים

להכשיר כלי שאסרו בכלי שני
שאלה (י"ט אלול תשס"ח): כף בשרי שתחב לתוך כלי שני של חלב, האם יכול להכשירו בעירווי מכלי ראשון, או צריך דוקא הגעלה בכלי שני?
תשובה: מספיק לשטוף במים קרים

כלי שיש משהו דבוק בה

שאלה (כ"ד ניסן תשס"ח): דבר על כלי שחוצץ, והבעל שטבל הכלי אינו מקפיד, אבל אשתו מקפיד האם זה חציצה?
תשובה: כן

תשובות מחבר החיי הלוי שליט"א

כ"ט טבת תשס"ח

(א) ברמ"א בס' פ"ז כתב שאם אוכל חלב שקדים עם בשר "יש להניח אצל החלב שקדים", האם מהני להניח פתק עם התיבות חלב שקדים שם?
נראה דיש להחמיר וע' מה שכתבנו בזה בחיי הלוי ח"ד ס' מ"ז אות י"ב וי"ד

(ב) לפי הרמ"א בס' פ"ז סעיף ו', אם אדם גר בבנין שיש כמה גוים, ויש הפסק חשמל האם מותר להדליק החשמל או יש חשש שאחד מהגוים מבשל בשר בחלב?
נראה שזה חשש רחוק, וגם יש לצרף הסברא שכתבנו בחיי הלוי שם ס' כ"ה אות ה' ו'

(ג) במחבר ס' פ"ח סעיף א' כתב שאסור להעלות על שולחן אחד גבינה ובשר, אם קטן הניח בקבוק חלב שלו על השולחן, האם יש איסור עכשיו לאכול בשר?
נראה דיש להסיר הבקבוק, דבלא יכול ליקח קצת מהחלב וליתן לתוך קפע וכדומה, וע' מה שכתבנו בח"ה חלק ה' ס' נ"ט אות ד' דיש להחמיר גם כשהחלב סגור, וגם כשהבשר חי יש סברא להחמיר ע"ש

24. וכן סבר ר' נסים קרליץ (הבית בכשרותו טבילת כלים ס' א' הערה נ"ז)

י"ג שבט תשס"ח

א) אם יש כלי פרווה בבית האם מותר להשתמש בו, פעמים לבשר צונן ופעמים לחלב צונן ?
לכתחילה יש להזהר בזה וע' מה שכתבנו בחיי הלוי ח"ה ס' נ"ט אות ח'

ב) המחבר בס' פ"ט סעיף ד' כתב שאסור לאכול שיורי פת שאכל עם בשר בסעודה של גבינה, האם ה"ה בשאר מאכלים שהיו על השלחן בשעת אכילת בשר, או הדין דוקא בפת ?
יש להזהר בכל מאכלים וע' מה שכתבנו (שם וגם באות י')

ג) מי שמסופק אם עבר ו' שעות אחר אכילת בשר האם מותר לאכול חלב או צריך להמתין עד שבוראי עבר שש שעות ?

הנה בדרכי תשובה ח"ד (ס' פ"ט ס"ק צ') הביא שני שיטות בזה עיי"ש וע"כ במקום דוחק יש להקיל בצירוף שיטת המקילין לאחר שעה אחת, ויש מקילין בתוך שעה השישית אבל באופן שאין דוחק יש לחוש לשיטת היד יודא (המובא שם) שסובר דהוי כמו דבר שיש לו מתירין וע"כ יש להמתין עד שיהא בוודאי שש שעות.

י' סיון תשס"ח

א) האם מותר להשתמש לבשר ואחר הדחה לחלב, במגש אחד לכסא ילדים ?
 הנה מעיקר הלכה יש להתיר לאחר הדחה יפה, כיון שבדרך כלל אין נותנים לילדים קטנים מאכלים שיש בהם חמימות של יד סולדות בו, אכן כיון שהוא דבר לקבע ולא בדרך עראי ומצוי שאין מדיחים יפה, וגם יכול להיות שמניחין פעם מאכל זהיד ס"ב, ומזה נותנין לאט לאט להתינוק, ע"כ יש לכתחילה להשתמש בשלחן נפרד, או עכ"פ לכסותו כל פעם בסילבער פאפיר וכדומה, או עכ"פ להניח כל פעם המאכלים על קערה

תשובות ממחבר המשנת יוסף שליט"א

ז' אדר ב' תשס"ח

א) בשאלתו בשו"ע (יו"ד ס' פ"ח, א') שאסור להעלות על שלחן אחד גבינה ובשר, אם קטן הניח בקבוק חלב על השלחן, האם יש איסור עכשיו לאכול בשר.
 בספר מעדני השלחן (ס' פ"ח סק"ג) מביא מהרש"ש (חולין ק"ג: ובדרכ"ת סק"ה) שהקפידא רק בגבינה, שחיישינן שיבא ליטול ולאכול הימנה כשאוכל בשר, משא"כ חלב הנמצא בכלי לא חיישינן, וא"כ כש"כ שבקבוק של תינוק ל"ח, כיון שגדול בלא"ה אינו שותה ממנו אף פעם, ואפילו לפמש"כ במעדני השלחן שלכתחילה טוב להחמיר בכוס חלב, אבל בנדו"ד מסתמא מודה דמותר. ואולי יש לחוש שהבקבוק יפול ויזול ממנה קצת חלב על השלחן ועי"ז יכשל בבשר בחלב, ובודאי כשאכל בשר לא יקח תינוק על ברכיו לתת לו בקבוק חלב מטעם זה.

ב) במטוס אם יש שני בני אדם המכירים זא"ז, וא' אוכל בשר בשלחן הקטן שלפניו, והשני חלב, האם יש איזה חשש איסור בזה .

נראה פשוט שמותר, שגזירת חז"ל היתה רק על שלחן אחד, שערוכים לפנייהם בשר וגבינה, משא"כ שיש לכל א' שלחן לעצמו מהיכי תיתי יפשוט א' את ידו לקחת ממה שלפני חברו. בפרט במטוס שמביאים מנות מוכנות בחבילה לכל א', ה"ז כעין קפדי אהדדי שא' לא יאכל משל חברו, ואנן אסרינן במכירין זא"ז רק מחשש שלא יתביישו א' לאכול משל חברו (עי' ש"ך סק"ג) ומש"פ בשו"ע במקפידים זה על זה אסור משום לא פלוג, לא שייך בחבילות נפרדות ושלחנות נפרדים.

ח' ניסן תשס"ח

ב) אם נותן בשר וחלב בתוך האש של בעור חמץ האם עובר על בישול בשר בחלב, או כיון שכוונתו לכלותו אינו עובר, וכעין זה לפי הרמ"א בס' פ"ז סעיף ו', האם מותר לכבוס שתי מגבות שהשתמשו אחד לבשר ואחד לחלב, בתוך מכוונות כביסה ובעת הכביסה המים רותח ?

אדות שאלתך במי שמשליך לתוך האש של ביעור חמץ פתיתי לחם מרוחים בחמאה או גבינה, או לבן חלבי, יחד עם פתיתי לחם בשריים, או תבשיל כופתאות (קניידלאך) שבהם בשר וקמח חמץ - עם עובר בזה על איסור בישול בשר וחלב, או כיון שכוונתו לכלותו אינו עובר.

הנה כסברתך אמר הגאב"ד לובלין מהר"ם שפירא ז"ל, כמובא בשו"ת דובב מישרים (ח"א סו"ס ל') שנשאל אם מותר במעבדה לבדוק שוקולד ע"י בישול, אם אין בו תערובת בב"ח, לאפרושי מאיסורא, הגם שע"ז יכנס לספק בישול בב"ח, וצידד קצת להיתר עפ"ד הכס"מ (הל' טומאת מת א,א) דאיסור בב"ח הוא שלא יבא לאכלו, וא"כ מצאנו (בפסחים י"א ע"א) דבשעת ביעור חמץ ליכא חשש דילמא אתי למיכל, משום דהוא עצמו מחזר לשורפו, א"כ וכי מיכל אכול מיניה (בתמיה) כמו"כ הכא שכל כונתו לבדוקו שלא יכשלו באיסור בב"ח, אין חשש שיאכל, וממילא יהא מותר לבשל - אולם בגוף דברי הכס"מ צע"ק אם דרשינן טעמא דקרא עכת"ד - וא"כ ה"נ בנדו"ד שעסוק בביעור ושריפת החמץ לא יבא לאכול התערובת של בב"ח, אלא שלמעשה לפ"ד הדו"מ יש להחמיר גם בכגון דא.

אכן בשו"ת חת"ס (חיו"ד סו"ס צ"ב) כתב דלגבי בב"ח כל בישול אסור, דעצם הבישול הוא תועבה באסורה, דרחמנא קפיד אמעשה הבישול דבב"ח (רק בשבת בבישול בעינן מלאכת מחשבת, וחייב רק כשצריך לדבר המתבשל, משא"כ בב"ח בכל אופן אסור) וזה לא כהכס"מ.

אבל בנדו"ד גם להחת"ס מותר, דאין זה בישול כלל. - דהנה בשו"ת שבות יעקב (ח"א ס' ל"ח) לענין נרות שנעשה מחמאה שנתבשלה בקדרה של בשר, כתב דלגבי בב"ח אסור, דמיד שהנר מתחמם מקרי יכול לאכול ע"י בישול כזה, והני דרך בישול שאסרה תורה, ועוד לפני שנשרף הנר עושה איסור הבישול - וכתב בספר ליקוטי הערות לחת"ס (יו"ד ס' צ; ט"ו) דלדעת החת"ס א"צ כלל שהדבר שנתבשל יהי ראוי לאכול לגבי איסור בישול בב"ח, דהבישול בעצמו תועבה היא עיי"ש

מ"מ בנדו"ד אין זה בישול כלל, דיתכן דהפתיתין החלביים ישרפו בנפרד ולא יחד עם הבשריים, ואפילו כן, הרי הם מיד נתרכים באש ונפסלים ממאכל עוד לפני שהגיע לדרגת בישול, דהינו שנפסל מיד מהותו מציאות של חלב או של בשר, ולא מגיע לבישול בב"ח.

שאל"כ איך אנו משליכים כל השנה לאשפה כל מיני שיריים של בשר ועצמות, ושל חלב כמו כלי פלסטיק מגביעים של גבינה ולבן, והרי מכשילים לבסוף האחראים על האשפה, השורפים הכל יחד, אלא ודאי זו שריפה ולא בישול - וכן כיבוס מגבות שהשתמשו לבשרי יחד עם מגבת חלבי במכוונת כביסה שהמים חמים, אין זה בישול אפילו לרגע כמימרי, דמיד נשטף הלכלוך מתבטל ממהות של בשר בחלב

י"א אייר תשס"ח

א) אם יש כלי שחייב בטבילה, האם מותר להשתמש בו עם הפסק נייר או ניר אלומיניום לפני הטבילה ? כלי סעודה שהמאכל נוגע בהם חייבים בטבילה, דגזירת חז"ל היא, וכלי טבילה אסור להשתמש בהם, ולא מועיל הפסק נייר ואפ"י אלומיניום, כיון שעצם תשמישם אסור בטומאת עכו"ם, וכששתמש אפ"י בחציצה של נייר הוי שימוש.

ב) פלטר גוי שנאפה פת למכור רק לאיש פרטי (ולא לכל מי שירצה) האם זה נחשב כפת פלטר או פת בעל הבית ? ההיתר הוא רק בפת פלטר שמוכר לרבים, אבל אפ"י שהיא רק לישראל מיוחד, אין דינו כפלטר אלא כבעה"ב.

ד) בדיני בישול עכו"ם, דבר שמינו עולה על שלחן מלכים אבל עכשיו אינו עולה כמו "ציפ"ס" מתפוח אדמה, האם יש היתר של אינו עולה על שלחן מלכים או אסור משום בישול עכו"ם ? תלוי ברוב מינו עולה שולחן מלכים אסור, אפ"י שינהו עכשיו לצורה אחרת אסור, עי' יו"ד קי"ג בגליון מהרש"א שמשם ללמוד לנדנ"ג

כ"ד סיון תשס"ח

א) האם מותר להשתמש במגש אחד לכסא ילדים לבשר ואחר כך לחלב או צריך שני מגשים ?
 בשו"ע יו"ד (פ"ט, ד) שאסור לאכול גבינה על מפה שאכלו בה בשר, וכן להיפך - ויל"ע איך הדין על שלחן הזה, ובס' מעדני השלחן (מטעה"ש סוס"ק ט"ו) כ' דעל מפה ניילון דע"י ניגוב היטב יוצא כל הלכלוך יש להקל, אפילו אכלו על הניילון בלי צלחת, אבל רק בצונן, דבחם יש חשש בליעה, - וא"כ יתכן ליתנו לילד מרק או תבשיל בשרי חם, ואח"כ דיסא חלבית חמה, וגם דרכו של תינוק לפרר, ויש לחוש לפירורין שלא ישים לב לנקתן, לכן ראוי מגשים מיוחדים לבשר ולחלב.

תשובות ממחבר השמירת שבת שליט"א

אלול תשס"ז

א) בענין פת עכו"ם, אם גר אפה פת בעודו גוי, האם מותר לאחרים או לגוי עצמו לאכול הפת אחר שנתגייר ?
 נראה דלא יאכל דהוי פת עכו"ם

ניסן תשס"ח

א) במחבר ס' פ"ח סעיף א' כתב שאסור להעלות על שולחן אחד גבינה ובשר, אם קטן הניח בקבוק חלב שלו על השולחן, האם יש איסור עכשיו לאכול בשר, וכעין זה האם צריכים היכר בין השולחנות במטוס אם יש שני בני אדם שמכירים זה את זה, ואחד אוכל בשר בשולחן שלו והשני אוכל חלב בשולחן שלו, או כיון שהם שני שולחנות אינו צריך היכר ?

בשאלתך בהניח תינוק בקבוק חלב שלו על השולחן אין צריך היכר (בקבוק התינוק המונח על השולחן אינו נחשב כאוכלים יחד התינוק והגדול). ובענין בשר בחלב במטוס כאשר יושבים אחד ליד השני, כיון שעשוי בשני שולחנות אין סרך איסור כמבואר מפורש ביו"ד פ"ח סעי' ב' "כגון שכל אחד אוכל על מפה שלו" ואין צריך היכר נוסף

סיון תשס"ח

א) אם יש כלי שחייב בטבילה, האם מותר להשתמש בו עם הפסק נייר או ניר אלומיניום לפני הטבילה ?
אסור בשימוש

ב) גוי שהזמינו ישראל לאכול עמו במסעדה של נכרי אחר (שיש הכשר), האם הפת נחשב כפת בעל הבית (ע"פ המחבר בס' קי"ב סעיף ג') ?
נראה דכאשר יש הכשר במסעדה אינו כפת בעה"ב, ועיין שם בש"ך סי' קיב סעי' ק"ב בסופו, ונראה דיש לחלק בין מזמינו לביתו לבין מסעדה

ג) פלטר גוי שנאפה פת למכור רק לאיש פרטי (ולא לכל מי שירצה) האם זה נחשב כפת פלטר או פת בעל הבית ?
דינו כבעה"ב ולא כפלטר

ד) בדיני בישול עכו"ם, דבר שמיינו עולה על שלחן מלכים אבל עכשיו אינו עולה כמו "ציפ"ס" מתפוח אדמה, האם יש היתר של אינו עולה על שלחן מלכים או אסור משום בישול עכו"ם ?
נראה דיש להחמיר

תמוז תשס"ח

(א) האם מותר להשתמש לבשר ואחר הדחה לחלב, במגש אחד לכסא ילדים ?
אין לחשוש כיון שהאוכל קר

(ב) מיניקת שיש לה פצעים, ובזמן שהתינוק יונק גם מוצץ דם, האם מותר להניק התינוק?
מותר

(ג) ובציור הנ"ל האם מותר לאשה לשאוב החלב לתוך בקבוק וליתן להתינוק אם נראה אדום בתוך הבקבוק ?
אסור

תשובות ממחבר הרבבות אפרים שליט"א

כ"ח טבת תשס"ח

(א) האם צריכים היכר בין השולחנות במטוס אם אחד אוכל בשר בשולחן שלו והשני אוכל חלב בשולחן שלו, או כיון שהם שני שולחנות אינו צריך היכר ?
במטוס נראה דאין צריך היכר אם אחד אוכל בשולחן שלו חלב והשני אוכל בשולחן שלו בשר כיון שהם שני שולחנות אין צריך היכר

י"ג שבט תשס"ח

(א) אם יש כלי פרווה בבית האם מותר להשתמש בו, פעמים לבשר צונן ופעמים לחלב צונן ?
המנהג לא להשתמש עם כלים פרווה פעם לבשר ופעם לחלב אפילו בצונן

(ב) המחבר בס' פ"ט סעיף ד' כתב שאסור לאכול שיורי פת שאכל עם בשר בסעודה של גבינה, האם ה"ה בשאר מאכלים שהיו על השולחן בשעת אכילת בשר, או הדין דוקא בפת ?
המנהג לא לאכול שיורי פת שאכל עם בשר בסעודה של גבינה, אבל שאר דברים נוהגים כן להשתמש

(ג) מי שמסופק אם עבר ו' שעות אחר אכילת בשר האם מותר לאכול חלב או צריך להמתין עד שבוראי עבר שש שעות ?
המסופק אם עבר ו' שעות אחר אכילת בשר יחכה עד שיתברר שעבר ו' שעות ואחר כך יאכל חלב

ב' ניסן תשס"ח

(א) אם יש כלי שצריך טבילת כלים, האם מותר להשתמש בו ע"י הפסק ניר אלומיניום או ניר ?
בדיעבד על ידי הפסק אלומיניום אפשר, ולכתחילה לא

(ב) האם מותר לקנות מחנות אבטיח או דג (אם מכיר שהיו דג כשר) חתוחים מגוי, שחתך עם הסכין שלו ?
טוב שיקלוף המקום שהסכין של הדג נגע

תשובות מר' אליהו שלזינגר שליט"א

ה' טבת תשס"ח

א) ברמ"א בס' פ"ז כתב שאם אוכל חלב שקדים עם בשר ייש להניח אצל החלב שקדים", האם מהני להניח פתק עם התיבות חלב שקדים שם ?
מעיקר הדין מסתבר שאפשר, אבל מכיון שיתכן שלא כולם יודעים לקרוא מה שכתב דיש שקוראים באנגלית, ויש בצרפתית וכו', ולכן הדרך הטובה הוא כמוש"כ הרמ"א להניח שקדים שזה מובן בכל השפות.

כ"ה אדר א' תשס"ח

א) ראיתי בקובץ בית הלל (מטבת תשס"ז עמ' מ"ו) שהרב כתב ש"ראוי לאשת כהן שלא לחקור אם היא מעוברת בולד זכר או נקבה, ורצייתי לדעת אם ה"ה אם כבר עשו האלטרסאוד, האם חייב לשואל הרופא אם הוא זכר כיון שזה נחשב ספק שאפשר לברורי בקל ?
עדיף שלא לשאול ואם שאל ויודע שיהיה זכר עדיף ללדת בב"ח מיוחד לוולדות כפי שכתבנו באותו מאמר.

ב) במחבר ס' פ"ח סעיף א' כתב שאסור להעלות על שולחן אחד גבינה ובשר, אם קטן הניח בקבוק חלב שלו על השולחן, האם יש איסור עכשיו לאכול בשר, וכעין זה האם צריכים היכר בין השולחנות במטוס אם יש שני בני אדם שמכירים זה את זה, ואחד אוכל בשר בשולחן שלו והשני אוכל חלב בשולחן שלו, או כיון שהם שני שולחנות אינו צריך היכר ?
כיון שאין רגילין המבוגרים לשתות מבבקבוק של תינוק, אין בזה חשש אם יניחו הבקבוק על השולחן. לענין מטוס עד כמה שידוע לי לכל נוסע שולחן משלו וממילא אין שום חשש.

כ"ח אדר ב' תשס"ח

א) האם מותר לקנות מחנות אבטיח או דג (אם מכיר שהיו דג כשר) חתוחים מגוי, שחתך עם הסכין שלו ?
אם הסכין מיוחד רק לדגים אפשר, אבל מי יודע מה השתמש הגוי בסכין שלו.

ב) אם חתך בצל עם סכין של בשר ע"ג דף שרגיל להשתמש לחלב, מה הדין של הבצל הסכין והדף?
הסכין נשאר בשרי, הבצל נהיה בשרי, והדף אין להשתמש בו יותר

ג) אם נותן בשר וחלב בתוך האש של בעור חמץ האם עובר על בישול בשר בחלב, או כיון שכוונתו לכלותו אינו עובר, וכעין זה לפי הרמ"א בס' פ"ז סעיף ו', האם מותר לכבוס שתי מגבות שהשתמשו אחד לבשר ואחד לחלב, בתוך מכוונות כביסה ובעת הכביסה המים רותח ?
מובא בפוסקים שלא לבער בשר וחלב ביחד, כיון שעצם הבישול הוא אסור גם אם לא מתכוין לבישול, ובתוך מכוונות הכביסה אין להקפיד

י"א אייר תשס"ח

א) אם יש כלי שחייב בטבילה, האם מותר להשתמש בו עם הפסק נייר או ניר אלומיניום לפני הטבילה ?
נראה שמותר, אך עדיף להמנע

ב) גוי שהזמינו ישראל לאכול עמו במסעדה של נכרי אחר (שיש הכשר), האם הפת נחשב כפת בעל הבית (ע"פ המחבר בס' קי"ב סעיף ג') ?
מפורש ברמ"א שם (קי"ב, ב) דלא מיקרי פת בעה"ב אלא אם עשאו לבני ביתו, אבל עשאו למכור מיקרי פלטר וכו'

ג) פלטר גוי שנאפה פת למכור רק לאיש פרטי (ולא לכל מי שירצה) האם זה נחשב כפת פלטר או פת בעל הבית?
פת פלטר נראה שהוא כשעושה לרבים כמו נחתום כמו מאפיה וכיוצ"ב, אבל מה שעושה באו"ן חד פעמי לאיש פרטי הוא פת בעה"ב

ד) בדיני ביטול עכו"ם, דבר שמינו עולה על שלחן מלכים אבל עכשיו אינו עולה כמו "ציפ"ס" מתפוח אדמה, האם יש היתר של אינו עולה על שלחן מלכים או אסור משום ביטול עכו"ם?
בערה"ש (ק"ג, ג"ח) מדבר על דברים שפעם לא עלו על שלחן מלכים וכיום עולים, דנחשב עולים על שלחן מלכים, ונלענ"ד דה"ה איפכא, וכל דבר הוא לפי המקום והזמן.

תשובות מר' יצחק עבאדי שליט"א

כ"ט טבת תשס"ח

א) ברמ"א בס' פ"ז כתב שאם אוכל חלב שקדים עם בשר "יש להניח אצל החלב שקדים", האם מהני להניח פתק עם התיבות חלב שקדים שם?
לא מהני

ב) במחבר ס' פ"ח סעיף א' כתב שאסור להעלות על שולחן אחד גבינה ובשר, אם קטן הניח בקבוק חלב שלו על השולחן, האם יש איסור עכשיו לאכול בשר?
אין שום איסור

ג) האם צריכים היכר בין השולחנות במטוס אם אחד אוכל בשר בשולחן שלו והשני אוכל חלב בשולחן שלו, או כיון שהם שני שולחנות אינו צריך היכר?
לא צריך היכר

י"ג שבט תשס"ח

א) אם יש כלי פרווה בבית האם מותר להשתמש בו, פעמים לבשר צונן ופעמים לחלב צונן?
לא באופן קבוע

ב) המחבר בס' פ"ט סעיף ד' כתב שאסור לאכול שיורי פת שאכל עם בשר בסעודה של גבינה, האם ה"ה בשאר מאכלים שהיו על השלחן בשעת אכילת בשר, **או הדין דוקא בפת?**
כן נראה

ג) מי שמסופק אם עבר ו' שעות אחר אכילת בשר האם מותר לאכול חלב או צריך להמתין עד שבוראי עבר שש שעות?
ספק דרבנן לקולא, ועיין דרכי תשובה ס' פ"ט אות ה'

ב' ניסן תשס"ח

א) אם יש כלי שצריך טבילת כלים, האם מותר להשתמש בו ע"י הפסק ניר אלומיניום או ניר?
אין לי ראייה ודעתי נוטה להיתר

ב) האם מותר לקנות מחנות אבטיח או דג (אם מכיר שהיו דג כשר) חתוחים מגוי, שחתך עם הסכין שלו?
אבטיח אסור ודג חי מותר

תשובות מהמחבר שו"ת אבני ישפה

שבעה עשר בתמוז תשס"ז

ענף א: מכירת ושכירת בתים לגוים בשכונת היהודים

שאלת שראית בדברי השו"ע יו"ד ס' קנ"א סעיף ט', "לא ימכור ולא ישכור לג' עובדי כוכבים ביחד בשכונות יהודים", ואם כן רצית לדעת האם זה דוקא בג' בתים נפרדים או אפילו בבית אחת. נראה לי שהכוונה בבתים שונים, שהרי כל שהם גרים בבית אחד הם נחשבים כמו משפחה אחת ולא שייך לקרוא לזה להשכיר לג' עובדי כוכבים שהרי אינו משכיר רק לראש המשפחה ואינו משכיר לכל אחד בנפרד.

ענף ב: לעשות מסיבה בנבילות וטריפות לפועליו

גם שאלת אם מותר לעשות מסיבה לפועלים שלו ולהאכיל אותם נבילות וטריפות, שהרי נבילות וטריפות מותרים בהנאה אבל אסור לעשות בהם סחורה, ואם כן שמא באופן זה הוא נחשב לעשות בהם סחורה שהרי הוא מרויח שהוא נותן אותם לפועלים במקום לתת להם אוכל כשר. ראיתי את דברי הש"ך יו"ד סי' קי"ז ס"ק ג' שהביא פוסקים שמותר לקנות נבילות וטריפות כדי להאכיל לפועלים כיון שאין זה דרך סחורה ע"ש. ונראה לי שה"ה אם הוא עושה להם מסיבה וכמו שנהוג עם פועלים בעת חגם. ואדרבא זה אפילו פחות שאלה מדברי הש"ך שהרי כאן ודאי שאינו דרך סחורה כיון שאינו דבר רגיל לעשות מסיבה מה שאין כן אוכל שרבים נותנים אוכל כחלק מן השכר ויותר דומה לסחורה. לכן פשוט שמותר לפי המקילים שהביא הש"ך.

ענף ג: הכשר לגוים שהם מבטלים איסור בששים

כידוע אסור לבטל איסור לכתחילה, לכן שאלת מה הדין אם הגוי עושה זאת על דעת עצמו כי רוצה לעשות במאכל סחורה, אבל הרב המכשיר צריך להודיע שהמאכל כשר, ואיך יודיע שהוא כשר כאשר הגוי מבטל בזה איסור בפחות מששים. שאלה זו נראית לי לכאורה שאלה של גניבת דעת, והיינו אם נחשב גניבת דעת כאשר הוא מודיע שהמאכל כשר למהדרין ויש בפנים חלק שאינו כשר אלא שהוא בטל בששים. ואם כן זה גניבת דעת שהרי הקונה חושב שהוא לגמרי כשר, אבל האמת שאינו כן. אבל מאידך יש לומר שהקונה רוצה לדעת אם מותר לאכול את המאכל, והתשובה שהיא מותרת לאכילה כיון שאין לגוי איסור של מבטל איסור לכתחילה. אלא שמלבד השאלה של גניבת דעת יש כאן גם איסור אכילה של האוכל, כיון שכל מטרת התערובת של הגוי במאכל הוא עבור למכור ואם כן הרי זה כמו שהוא מערב לאחרים לאכול,

וממילא אסור לאחרים לאכול שהרי זה כאילו שהם בעצמם מערבים. ולפי זה לא משנה לנו שהגוי מערב את האיסור, שהרי כיון שהיתה לו כוונה עבור היהודי, הרי זה כאילו שהיהודי ערבב את האיסור בתוכו ואנחנו קונסים את היהודי.

וכן יש ללמוד מדברי השו"ע יו"ד סי' צ"ט סע' ה' שכתב וז"ל: אין מבטלין איסור לכתחילה וכו' ואם במזיד אסור למבטל עצמו אם הוא שלו וכן למי שנתבטל בשבילו עכ"ל. וכתב הש"ך שם ס"ק י"א וז"ל: דאי שרית למי שנתבטל בשבילו חיישינן דילמא אתי למימר לעובד כוכבים או לעבד שיבטלנו הלכך קנסינן ליה ב"י עכ"ל. הרי מבואר שקנסו לא רק המבטל, אלא גם קנסו את האדם שבשבילו הוא ביטל את האיסור.

ואם תאמר שמא כל זה רק ביהודי שמבטל איסור, אבל כאן הרי מדובר בגוי שמבטל איסור ומנין שעשו קנס אם המבטל הוא הגוי. ויש לומר שהטעם שקנסו מי שנתבטל בשבילו הוא שמא יאמר לגוי לבטל וכדברי הש"ך הנ"ל, ואם כן כל שכן שקונסים כאשר הגוי הוא זה שמבטל, שהרי כל הגזירה היתה עבור שמא יאמר לגוי לבטל וכאן באמת הגוי מבטל.

היוצא מדברינו שכיון שהבית חרושת של הגוים מבטל איסור בששים עבור למכור לאנשים, הרי זה כאילו שהאנשים בעצמם מבטלים איסור בששים, ולכן אסור לאכול את האוכל הזה, ופשוט שאסור למשגיח לומר שאוכל זה הוא כשר.

כ"א תמוז תשס"ז

ענף א: אם בגלל שדגי סושי נאכל חי, אין בדגים משום בישולי עכו"ם

חקרת שהיות והכלל הוא שכל דבר שנאכל חי אין בו משום בישולי עכו"ם, מה הדין של דגים לענין מאכלי עכו"ם שהרי הסושי נאכל חי.

הסושי הוא נעשה מסוג דג מסוים, ואני חושב שהוא דג הסלומון, וכיון שהוא עובר תהליך שהוא נעשה רך וטעים בלי בישול אז הוא נאכל חי.

אבל כדי לדעת אם סלומון נאכל חי, עלינו לברר אם רוב אכילת הדג של סלומון הוא נאכל כמו סושי או שמא רוב אכילת הדג סלומון אינו נאכל חי אלא אחר בישול ואפייה. ונראה לי שהמציאות היא שעדיין לא הצליח הסושי להיות רוב אכילת הסלומון בעולם, וכיון שרוב אכילת הסלומון הוא לא נאכל חי, שוב אין היתר מצד בישולי עכו"ם.

ואפילו אם יבוא יום אחד שרוב אכילת הסלומון בעולם הוא יהיה על ידי אכילת סושי, אבל זה מועיל רק לאותו סוג של דג, והיינו לסלומון שממנו עושים את הסושי, וממילא יהיה מותר לאכול מאכלי עכו"ם של סלומון והיינו אם הגוי בישל סלומון. אבל פשוט שאין זה מתיר את כלל הדגים שבשלו עכו"ם. ושו"ר שכ"כ בפר"ח אות ג' בשם המהריק"ש ומובא גם כף החיים קי"ג ס"ק י"א שהכל הולך אחר הרוב ואם רוב העולם אינם אוכלים אותו חי, הגם שאדם זה אוכלו כמות שהוא

חי, יש בו משום בשולי עכו"ם ע"ש. וזה ממש כדברינו שהרי רוב בני אדם אינם אוכלים הדג שעושים ממני הסושי כאשר הוא חי. היוצא מדברינו שכיון שאין הרוב של הסוג הדג שממנו עושים סושי נאכל חי, שוב אין היתר בסוג הזה משום מאכלי עכו"ם.

ענף ב: איסור בישולי עכו"ם בביצים כיום שמכניסים ביצים חיות בגלידה

גם שאלת שכיום יש שמניחים ביצים חיות לתוך הגלידה הפרווה ועוד מאכלים. ולפי מה שבארנו לעיל שהכל ברוב אכילת המאכל הזה כדי לתת לו השם שלו, פשוט שרוב אכילת ביצים הוא דוקא בבישול או טיגון, וממילא עדיין יש בו משום בישולי עכו"ם אף שמקצת בני אדם אוכלים אותו כאשר הוא חי.

ענף ג: גויות עוזרות שעובדות בבתים של היהודים ומבשלות, אם יש בזה משום בשולי עכו"ם

כבר ראית דברי הרמ"א יו"ד סי' קי"ג סע' ד' שאפילו לכתחילה נוהגים להקל בבית ישראל ששהשפחות והעבדים מבשלים בבית ישראל כי אי אפשר שלא יחתה אחד במני הבית מעט עכ"ל. וכתב בהגהות בכנה"ג אות ח' שהרמ"א מדבר בשפחות של בני אשכנז שאינם קנין הגוף רק נשכרים לזמן ע"ש.

ונראה שיש לסמוך על זה עבור זקן או חולה, אבל לכתחילה עושים פיילוט לייט, והיינו אש שכל מי שמדליק האש נדלק ממנו, וממילא כיון שהיהודי הדליק את הפיילוט לייט נחשב שהוא בישל את המאכלים. וכבר מוזכר ברמ"א שם סע' ז' ששמועיל הדלקת האש או חיתוי בגחלים לענין בישול כמו לענין פת, וכאן נחשב שהיהודי הדליק את האש.

י"ט מרחשון תשס"ח

ענף א: לטלפן במוצ"ש לחו"ל לחברה של גוים שיתכן שעונה יהודי

מותר לטלפן במוצ"ש אף שיתכן שהעונה הוא יהודי, ונמצא שאתה מכשילו בחילול שבת. וטעם הדבר הוא משום שאף שהוא יהודי הרי אינו צריך אותך לעבור על חילול שבת, וממילא הוא אינו נחשב לפני עור מן התורה, ואף שיתכן שזה מסייע שהוא איסור דרבנן, אבל כבר הש"ך יו"ד סי' קנ"א שאין איסור מסייע במומר משום שאינו בגדר של תוכחה. ומה שטענת שזה קבוע וכל

קבוע כמחצה על מחצה, זה רק בידוע שיש איסור, אבל בלא ידוע לא אמרינן קבוע. וכבר האריכו בדומה לזה בענין קניית פירות מן השוק אף שיש אחוז של ערלה והכריע שסומכים על הרוב, וכן כתב ר' שלמה קלוגר לענין קניית סוכר שהיה שם חשש שיש מזייפים וכתב שיש רק מעוט שמזייפים ואינו נחשב קבוע ע"ש טעמו.

ענף ב: אם אשת כהן יכולה להכנס לבית הקברות היום שיש אולטהסאונד לברר איזה מין התינוק

מה ששאלת אם אשת כהן יכולה להכנס לבית הקברות היום שיש אולטהסאונד לברר איזה מין התינוק, התשובה שמותר לה. ולא אומרים לאדם שהוא חייב לברר המין של התינוק כי כל דבר שיש טרחה או הוצאות לא אומרים על זה שאפשר לברר.

י"ב טבת תשס"ח

ענף א: להניח פתק שיש כאן חלב שקדים במקום להניח שקדים

כיון שכל הענין של השקדים הוא משום מראית העין שלא יחשדו בו שהוא אוכל בשר בחלב, אם כן כל דבר שהוא ברור גם מועיל. ולכן אם יש כאן פתק ברור שכתוב עליו שהחלב הוא חלב שקדים, שפיר מועיל כי שוב אין כאן מראית העין.

ענף ב: לכבס מגבת שמלוכלך עם בשר וחלב

בדבר השאלה שיש גם בשר וגם חלב על מגבת אחת, והוא רוצה לכבס המגבת במכונת כביסה בהרתחה, ואם כן שמא יש כאן איסור של בישול בשר בחלב. יפה הערת שהרי יש על המגבת גם בשר וגם חלב וכעת בתוך המכונה הם מתבשלים באותם המים. והיה מקום לומר שיש גם סבון במים וממילא הכל נחשב נותן לפגם, אבל לכתחילה אין לסמוך על זה אלא בדיעבד, ולכן אין לכבס מגבת זו ברותחין מתחילה, אלא קודם יעשה שריה בפושרין כדי שירד הבשר והחלב שהוא בעין ואחר כך יכניס למכונת כביסה.

כ"ה טבת תשס"ח

ענף א: אם לתקן החשמל בבנין שגרים שם גוים, כי שמא גורם לבישול בשר וחלב

חששת לתקן החשמל בבנין שגרים שם גוים, או יהודים שאינם שומרים דיני בשר וחלב, כי שמא הם מבשלים בחשמל, ויש להם על הכיריים מאכל שהוא עשוי מבשר וחלב, וכעת על ידי התקון ידלק התנור ויעבור על בישול בשר בחלב. לא נראה לי לאסור תקון החשמל בבנין של גוים כיון שיש כאן כמה ספיקות. שמא הגוים אינם מבשלים כעת. ואף אם הם מבשלים, שמא אינם מבשלים בשר וחלב. ועוד יש לומר שנחשב אינו מתכווין שהרי תכליתו הוא לתקן החשמל בבנין ולא לבשל בשר וחלב.

ענף ב: היכר בין השולחנות הקטנים במטוס אם אחד אוכל בשר ואחד אוכל חלב

שאלת אם צריך היכר בין השולחנות הקטנים במטוס אם אחד אוכל בשר ואחד אוכל חלב. ודאי כוונתך במכירים זה את זה שהרי אם אינם מכירים מפורש בשו"ע יו"ד סי' פ"ח סע' ב' שאין איסור בדבר. אבל כיון שבמטוס יש לכל אחד שולחן לעצמו, הרי ברור שהדבר מותר בלי שום היכר, כי כל האיסור הוא על שולחן אחד כמו שמפורש שם סע' א'.

ענף ג: קטן הניח בקבוק החלב שלו על השולחן, אם מותר כעת לאכול בשר על שולחן זה

אם הבן שלו הקטן הניח בקבוק החלב שלו על השולחן, אסור לו כעת לאכול בשר על שולחן זה, שהרי זה נחשב שנים שמכירים זה את זה, והוא יכול בקלות לקחת מן החלב הזה. וגם אם הקטן גמר לשתות חלב והניח שארית הבקבוק על השולחן, אסור לאכול שם בשר וכדברי השו"ע יורה דעה סימן פח סע' א שכתב אפילו בשר חיה ועוף, אסור להעלותו על שלחן שאוכל עליו גבינה, שלא יבא לאכלם יחד עכ"ל. והיינו שאסור שיהיה חלב על השולחן בעת אכילת הבשר שמא יטעה ויאכל גם מן החלב.

ואם תשאל שאין דרך לאכול מבקבוק של תינוק שהרי רק התינוקות אוכלים מזה. אבל זה אינו שהרי גם גדולים לוקחים מזה, וכיון שהוא עוסק באכילה לא נוכל להקל בזה. אלא שזה רק אם הוא עוסק באכילה והקטן הניח שם הבקבוק, אבל אם רק מסדר השולחן ואינו עוסק באכילה, אז מותר לו להמשיך בסדור השולחן אף שהקטן הניח עליו בקבוק חלב, שזה נחשב שולחן שסודר עליו התבשיל שכתב השו"ע שם סע' א' שאין איסור.

ענף ד: לאכול בשר על שולחן שאכלו עליו חלב לפניו ועזבו המקום או ברכו ברכה אחרונה

לפי מה שבארנו בענף הקודם, נראה שלא רק לענין קטן אלא כל אדם שאכל חלב ועזב המקום כי גמר לאכול, וכעת בא אדם אחר לאכול על שולחן זה בשר, אז אסור לאכול בשר כיון שנשאר על השולחן חלב מן הבן אדם שגמר לאכול חלב. וטעם הדבר הוא משום שהוא עוסק באכילה ושמא יקח מן החלב אף שהראשון כבר הלך. אמנם אם האוכל כבר גמר לאכול בשר וכל שכן אם כבר ברך ברכה אחרונה, שוב אין לחשוש ממה שיש חלב על השולחן.

ענף ה: גמר לאכול בשר וכעת יושב לאכול פרוה ויש על השולחן חלבי

בשו"ע רק דיבר לענין אם הוא כעת אוכל בשרי, אבל יש לעיין מה הדין אם גמר לאכול בשרי, אבל הוא עדיין בתוך השש שעות שאסור לאכול חלבי, ויושב לאכול פרוה כאשר יש על השולחן חלבי, אם מותר הדבר או אסור.

וראיתי בפתחי תשובה יורה דעה סימן פח וז"ל: (ד) היכר – עבה"ט מ"ש אך מי שאוכל בשר כו' והוא ט"ס וצ"ל שאכל בשר כו' ועיין פמ"ג שכתב לא ראיתי נזהרין בזה. ועיין בתשובת משאת בנימין סימן קי"ב באמצע התשובה דמשמע שם דאם גם אחרים אוכלים על שלחן זה מותר אף בלא היכר דזה עדיף מאם עשו שום היכר ע"ש ועיין במה שכתבתי לקמן סימן קצ"ה סק"ה עכ"ל.

ובאור דבריו שהבה"ט בשם הבית יעקב דיבר ממש בשאלה שלנו שמי שאכל בשר וכעת אינו אוכל בשר והוא יושב על יד בן אדם שאוכל גבינה, וכתב להחמיר בזה. אבל הפמ"ג הקשה על דבריו ולכן הוא מקיל לא כדעת הבית יעקב.

אבל לכאורה הסברא היא נכונה, שהרי כיון שכעת הוא אסור בגבינה, איך מותר לו שיהיה גבינה על השולחן. אבל ראיתי שהפמ"ג תירץ שהוי גזירה לגזירה. ופירוש דבריו שכל הדין שממתינים שש שעות הוא גדר של גזירה כי עיקר האיסור היה רק לאכול אותם ביחד, וממילא הוי גזירה לגזירה.

ולמעשה אין להחמיר בזה אחר שהפמ"ג הכריע לקולא ומותר לאכול פרוה אף שהוא עדיין תוך שש שעות של בשר ויש על השולחן מאכל גבינה.

ענף ו: אם מועיל שומר להזכיר לו שלא יאכל מן החלב בעת שאוכל בשר

והראו לי דברי הגרע"א ריש סי' פ"ח שכתב בשם הגן המלך סי' ע"א שלא מועיל שומר להזכיר לו שלא יאכל מן החלב בעת שאוכל בשר. וצריך באור למה לא מועיל שומר. לכאורה היינו אומרים ששומר רק מועיל להזכיר לו שיעשה איזה דבר, והיינו שיקרא ק"ש או שיתפלל, אבל כאן חייבים להשגיח עליו כל רגע ורגע שמא יכניס לפיו מן החלב, ושומר כזה לא מצאנו שמועיל.

אבל לענין לקרוא לאור הנר מועיל שומר כמו שכתב השו"ע או"ח סי' ער"ה סע' ב', וגם שם צריך השגחה כל רגע ורגע שלא ישכח ויטה, ואם כן מוכח שמועיל בזה שומר. ואם כן מה הסברא לחלק ביניהם.

ושוב בא לידי ספר גן המלך סי' ע"א שזה מקור דברי הגרע"א וכתב שם וז"ל: שמנים ופתילות שאסרו חז"ל להדליק בהם בשבת אין בזה צד התר ע"י שיניח שם שומ' על זה להיות עיניו פקוחות על הנר לבל יבא בהם לידי כישלון דבשלמא גבי קורא לאור הנר דחיישינן שמא יטה מועיל לו חברו לשומרו בזה כיון שחברו אינו מקפיד אם אור הנר מרובה או מועט כיון שאינו קורא אבל כאן ערבך ערבא צריך ששניהן אין נוח להם באור כהוי כזה ומישתלו ואתו לתקוני. ותו דבשלמא גבי הטיית הנר מהניא שמירת חברו כיון שאינו אלא חששא בעלמא שמא יכהה אור הנר ויבא מתוך כך לתקלה אבל כשאין לה צהלת אור כלל צריך שיהא השמירה תדירית שלא תזוז עינו ומחשבתו כלל והא לא אפשר דא"א שלא תסוח דעתו ממנו לשעה קלה ומטעם זה יש לאסור שלא להניח על שלחן א' תבשיל בשר ותבשיל גבינה ולא יהני ליה שיניח אדם לשמור עליו בזה כיון ששמירה זאת צריכה להיות תדירית בלי הפסק והא לא אפשר עכ"ל.

וזה ברור שרק לפי התירוץ השני יש לאסור שלא מועיל שומר לענין אוכל בשר ומונח לפניו חלב על השולחן, והיינו משום שצריך השגחה תמידית. אבל לפי התירוץ הראשון שהביא גן המלך, היא סברא מיוחדת לענין אור גרוע שאסרו חז"ל, והיינו שבאור גרוע הוא דבר שמפריע לשניהם ויבואו להטות אף שהעמיד שומר. אבל לענין זה אוכל בשר והוא מעמיד שומר, מה מפריע לשומר אם הוא לא יאכל גבינה, והרי אין כאן מה שיפריע לו כדי שהוא יתיר לאוכל לאכול גבינה. וזה פשוט.

וגם לפי התירוץ השני של גן המלך קשה לי להבין דבריו, שהרי כתב שמה שחששו בשמן הטוב שמא הוא יטה את הנר, הוא חששא בעלמא, ולכן מועיל שנים יחד שלומדים, והיינו שאחד הוא שומר לשני. ואיך אפשר לומר שזה חששא בעלמא כאשר חז"ל אסרו ללמוד תורה בליל שבת בגלל החשש הזה, וכי דבר קל הוא לבטל תורה מעם ישראל. אלא ודאי שהוא דבר חמור, ובכל אופן מועיל השני ששומר עליו משום שיש שמירה של כל רגע ורגע כיון שזה התפקיד שלו שבקשו ממנו לעשות תפקיד זה. וכן נראה מדברי הבה"ל סי' ער"ה סע' ב' ד"ה בשני וד"ה אפילו, שמועיל כאשר הוא לשני תן דעתך עלי אפילו בשני ענינים. ואם כן ברור שמועיל שומר אף שצריך השגחה בכל רגע ורגע.

גם עצם הסברא לדמות קריאה לאור הנר לאכילת בשר הוא קשה לי. בשלמא בחשש שמא יטה שהוא דבר שממש מפריע לי בלמוד שלו ואינו יכול לקרוא את האותיות, בזה שפיר יש לומר שיש חשש שמא יטה כי הוא טרוד בלמוד ואינו שם לב. וכך מצאנו בגמ' שבת שרבי ישמעאל הטה את הנר ואמר שיבנה בית המקדש יביא חטאת שמנה. אבל כאן לענין אכילת בשר, מה הוא זקוק לאכילת גבינה, וכי קשה לו לאכול הבשר בלי לאכול גבינה. ולכן אף אם נחמיר לענין שמא יטה הנר שאינו מועיל שומר, ודאי שאין להחמיר לענין אכילת בשר, ואין להחמיר יותר ממה שמפורש בחז"ל, וכיון שבכל מקום מצאנו שמועיל שומר, אין לחלק בסברא בעלמא להחמיר בזה ולאסור שומר.

לכן לולא דברי הגרע"א הייתי אומר שמועיל שומר באחד אוכל בשר ויש על שולחנו גבינה מן הטעמים שהבאנו. אבל אין בכחי לחלוק על הגרע"א. ואולי יש להקל עכ"פ באכילת עוף, מן הטעם שהוי גזירה לגזירה, והיינו שאכילת עוף בחלב הוא גזירה, ולא לסמוך על שומר הוא גם גזירה, ולא גוזרים גזירה לגזירה, וצ"ע.

ט"ו אייר תשס"ח

ענף א: אם להשתמש בכלי שניקה מגוי על ידי הנחת נייר בתחתית אף שלא קיימו טבילת כלים

מה שחשבת שלא נחשב השתמשות בכלי בלי טבילה אם מניחים נייר בתחתית הכלי, אינו נראה לי כלל וכלל. וההסבר הוא שהאיסור כאן הוא לא איסור בליעה בכלי כדי שנאמר שאם מניחים דבר שיחצוץ לא תהיה בליעה. אלא האיסור נלמד מכלי מדין שהוא איסור השתמשות עד שלא יעשו טבילה.

וכתב הבית יוסף יורה דעה סימן קכ וז"ל: ופירשו בירושלמי (ע"ז פ"ה הט"ו) דטבילה היא כדי שיצאו מטומאתו של גוי לקדושתו של ישראל. והסביר בשו"ת קול מבשר חלק ב סימן לז ד"ה ע"ד מה וז"ל: רק הטעם כדאי' בירושלמי שילהי מס' ע"ז משום שיצאו מטומאת נכרים ונכנסו לקדושת ישראל ועיין ב"י יו"ד ר"ס ק"כ והוי כעין טבילת גר דג"כ אינו אלא טבילת חולין שיצא מטומאת נכרים ונכנס לקדושת ישראל עכ"ל.

והסבר דברי הפוסקים שכתבו שענין טבילת כלים שהוא מעין גירות, והיינו שכל זמן של שהכלים היו ברשות הגוי לא היתה בהם קדושה כיון שאין לגוים קדושה. אבל כיון שהכלים עברו לרשות היהודי הם קבלו קדושה, שהרי ליהודי יש קדושה וממילא גם לכלים שלו יש קדושה. ואם כן הכלים עוברים מעין גירות על ידי שעוברים לשימוש של היהודי, וממילא צריכים טבילה. ולפי זה ברור שאין שום תועלת להניח נייר על תחתית הכלי, כי סוף סוף הוא משתמש בכלי בלי טבילת כלים.

ענף ב: אם גוי מזמין יהודי לאכול עמו במסעדת גוים

אם הלחם שם נחשב פת בעלי בתים או פת פלטר

חקרת לפי מה שידוע שמותר לאכול פת פלטר (מאפיה) של גוי ואסור לאכול פת בעל בתים של גוי, מה הדין אם גוי מזמין ישראל לאכול במסעדה של גוים, אם יש להחשיב הלחם כפת פלטר או כפת בעלי בתים.

בשולחן ערוך יורה דעה סימן קיב סע' ג' כתב וז"ל: יש מי שאומר שאם פלטר הזמין ישראל, הרי פתו כפת בעל הבית עכ"ל. וכתב הש"ך יורה דעה שם ס"ק יב וז"ל: שאם פלטר כו' – כ"כ הא"ח בשם הרא"ה ובדברי הרא"ה בס' ב"ה דף פ"ח ע"ב מבואר דהיינו לשטתו דלא אזלינן בתר תחלתו רק בתר דהשתא אבל להפוסקים דסוברים דפת של פלטר מותרת לעולם אפילו קנאה בה"ב עובד כוכבים ממנו משום דבתר תחלתו אזלינן ה"ה מותר דכיון דבשעת אפייתו היה מותר לא מיתסר תו וכן כתב הרשב"א במ"ה שם להדיא דאפילו זימנו הפלטר אצלו מותר כיון שהיה מותר בשעת אפייתו ולפ"ז קשה דהא המחבר ס"ל לקמן ס"ז דבתר תחלתו אזלינן והיאך כתב כאן דין זה ואולי לכך כתבו בשם יש מי שאומר או אפשר דס"ל מסברתו לחלק דמזמינו אצלו גרע טפי עכ"ל.

היוצא לפי דברי הש"ך שהיכן שמזמינו אזלינן בתר סופו, ולכן גם אם הוא פת פלטר שהוא מותר אבל כיון שסופו הוא מזמינו לאכול אצלו ואז נחשב פת בעלי בתים, אז הולכים אחר סופו והוא נחשב פת בעלי בתים. ולפי זה חשבת שאותו הדבר אם מזמינו למסעדה יש להחשיבו כפת בעלי בתים.

אבל נראה לי שצריך בירור בהבנה של פת בעלי בתים, כי פירושו הוא שהוא לחם שעשוי לאכול על ידי המשפחה ולא לחם שעשוי למכירה לכל מי שרוצה. לכן כאן שהוא לוקח היהודי למסעדה, הרי כל הלחם שנמצא במסעדה הוא לחם שעשוי למכירה, וממילא דינו כמו פת פלטר ולא כפת בעלי בתים. ולכן מותר לאכול לחם זה בלי פקפוק. וכיון שאוכלים הלחם במסעדה, אין לקרוא לו פת בעלי בתים כי המסעדה היא מקום של מכירת אוכל ולחם, ואין ההזמנה יכולה להפוך את הלחם לפת בעלי בתים אלא אם כן הוא בתוך הבית של הגוי.

ענף ג: הגוי מזמין היהודי לאכול לחם בבית הגוי

וחשבתי לפי דברינו פשוט שהגוי מזמין יהודי לביתו לאכול עמו לחם שהגוי קנה מן הפלטר, הוא נחשב פת בעלי בתים לפי מסקנת הש"ך. והיינו שכיון שהגוי מזמין היהודי, והיהודי מגיע לביתו של הגוי, אף שהלחם הוא לחם שנוצר בפלטר, אבל כיון שהוא מזמינו לבית, שייך בו איסור, כי הבית הופך אותו להיות פת בעלי בתים.

ענף ד: פלטר שאפה פת למכור מיוחד לאדם מסוים אם דינו כפת בעלי בתים

ובדבר השאלה בפלטר שאפה פת למכור מיוחד לאדם מסוים אם דינו כפת בעלי בתים או כפת פלטר, הרי בכל מאפיה מצוי הדבר שאנשים מזמינים עבור שמחות הזמנה מיוחדת שהם צריכים לשמחה שלהם. והם מזמינים סוגים על עוגות, וסוגים של לחמניות, והמאפיה עושה אותם במיוחד עבור השמחה הזאת, אבל עדיין הוא נחשב פת פלטר כי הוא נעשה במאפיה ולא נעשה בבית פרטי.

ענף ה: דין צ'יפס שמינו עולה על שולחן מלכים אבל הוא עצמו אינו עולה

אינו ברור שתפוחי אדמה הם מין שעולה על שולחן מלכים, שהרי ערוך השולחן יו"ד סי' קי"ג סע' י"ח והו"ד בדרכי תשובה שם ס"ק ח', כתב שאף שהחכמת אדם כתב כן, הוא משום שלא נמצא פרי זה כל כך בזמנו והיה מאכל חשוב, ולכן היה נראה לו שעולה על שולחן מלכים. אבל דבר זה השתנה בזמנו, והוא משום שהוא מאכל עניים ומרבים לזרוע אותו. אבל סיים שצריך להתיישב בזה.

ועוד סברא להקל בצ'יפס כי צריך לדעת באיזה מצב עשו אותם. והיינו רק אם הם במצב רגיל הם עולים על שולחן מלכים, אבל אם עשו אותם בצורה של נאש, והיינו כמו צ'יפס שהם יבשים ולא נאכלים בתוך סעודה כלל, אז אינם עולים על שולחן מלכים. והיינו משום שכעת הוא רק פרפרת ודעת הפר"ח ס"ק ג' שדעת הרמב"ם שרק אם הוא בא ללפת את הפת הוא נחשב כמאכלי עכו"ם אבל אם לא מלפתים הפת אינו נחשב כן. וכ"כ התורת חיים על ע"ז דף ל"ח, וכ"כ בתורת יקותיאל, והו"ד בדרכי תשובה סי' קי"ג ס"ק י"ב. ולפי זה הני צ'יפס שהם רק מאכל נאש אין בהם משום בישולי עכו"ם.

היוצא מדברינו ששפיר נוהגים לאכול צ'יפס של גוים שיש בו הכשר ואין בו משום בישולי עכו"ם מן הטעמים שכתבנו.

כ"א סיון, תשס"ח

תינוק שיונק דם מאמו או מתוך בקבוק חלב אם

בענין השאלה שלפעמים יש לאמא פצעים שמוציאים דם, והתינוק שיונק מוצץ גם דם יחד עם חלב, אם מותר הדבר הזה או לא.

לא שייך איסור לענין תינוק, שהרי התינוק גם יונק בשבת, וכיון שזה דרכו של התינוק לינוק מאמו הרי זה חילול שבת מן התורה של איסור דש. ואין זה כמו יונק מן הבהמה שהוא איסור דרבנן, שהרי אין דרך לינוק מן הבהמה אלא חולבים את הבהמה, אבל ודאי שדרכו של התינוק לינוק מאמו, ובכל אופן האמהות מניקות בניהם בשבת אף שמכשילים התינוק באיסור תורה בידיים.

אבל התשובה היא שאכילת התינוק הוא ענין של פקוח נפש, ולכן מותר לתינוק לחלל שבת. לכן גם אין לחשוש לדם שיוצא שהרי איסור דם של בן אדם הוא אינו בכרת כמו איסור שבת, ולכן כמו שמותר לתינוק חילול שבת, גם מותר לו לשתות הדם שיוצא מן האמא. ולפי דברינו גם כאשר החלב אם הוא בתוך בקבוק ויש שם גם דם בתוכו, בכל אופן הדבר מותר. ועיין בספר שמירת שבת פ' ל"ו סע' כ"א ובהערות שם דברים דומים.

כ"ו תמוז, תשס"ח

ענף א: לצלות כבד או בשר לא מוכשר בשתי פעמים בלי ללבן הרשת

לענין שאלתך שלפעמים יש הרבה כבד לצלות על הרשת, ואתה צולה פעם אחר פעם, אם יש צורך ללבן את הרשת בין כל פעם שמניחים הכבד על האש. נראה שהשאלה היא לפי דברי שולחן ערוך יורה דעה סימן עו סעיף ד שכתב וז"ל: יש מי שאוסר לחתוך בסכין צלי שאצל האש שלא נמלח, כל זמן שאינו נצלה כל צרכו, מפני דם שנבלע בסכין. ויש מי שאוסר השפוד שצלו בו בשר בלא מליחה. ויש מי שהורה שאסור להשהות הצלי על השפוד לאחר שהוסר מן האש, לאחר שפסק הבשר מלזוב, שמא יחזור הבשר החם ויבלע ממנו. ויש מתירין בכל זה, וכן המנהג להתיר. (ואנו נזהרין לכתחלה, ומתירין בדיעבד) עכ"ל. הרי אחד מן הדברים שכתב השו"ע שיש שאוסרים הוא השפוד שצלו בו בשר בלא מליחה. ואם כן גם כאן הרשת שצלו עליו כבד, שהוא בשר בלא מליחה, אסורה לשמוש חוזר בלי ליבון. והנה כתב ש"ך יורה דעה סימן עו ס"ק כא וז"ל: כא ויש מי שאוסר השפוד – משום דלגבי שפוד לא אמרי' כבולעו כך פולטו עכ"ל. והיינו שכלפי הבשר אין בו חשש שיבלע דם שהוא פלט, שהרי הוא גם כאשר יבלע דם הוא גם יפלוט את הדם. אבל השפוד אין לו התכונה הזאת שהיא כבולעו כך פולטו, ולכן הוא רק בולעת וכעת היא בלעה דם, ולכן היא נאסרת מחמת הדם שבלוע בה. שו"ר דברים דומים בשפתי דעת שם ס"ק כ"א שהטעם הוא משום שהשפוד אין לו פליטה מגופו ע"ש.

אבל אם יניח בשר שני שעדיין לא עברו מליחה או כבד שני, הרי יש בהם כל הזמן פליטה של דם, שהרי יש בהם דם שעדיין לא נפלט, וממילא אין מה לחשוש מן השפוד, כי בבשר או הכבד החדש הוא פולט דם ואומרים בו כבולעו כך פולטו כיון שיש בו דם. ונמצא שאין לו מה לחשוש מזה שדם בלוע בשפוד. ורק אם יניח על השפוד בשר שאין בו דם כיון שהוא כבר עבר מליחה, אז יש לחשוש שיבלע מן השפוד, שהרי אין בו דם לפלוט, וממילא לא אומרים בו כבולעו כך פולטו.

ענף ב: אם צריך ללבן השפוד כאשר יש רשת ואין כאן שפוד

גם טענת שיתכן שכל דברי השו"ע הם רק לענין שפוד, אבל אצלינו רגילים לצלות על גבי רשת, וברשת כלל אין בליעה בתוכו.

לא אוכל להבין סברא זו שיש חילוק בין שפוד ובין רשת, שהרי הענין הוא כבולעו כן פולטו לא נאמר לענין השפוד, ולמה שהרשת הוא עדיף שאומרים בו כבולעו כן פולטו. והפמ"ג הנ"ל כתב וז"ל: מ"מ הבשר מונח על השפוד ואין האש שולט בו עכ"ל. וסברא זו שייכת גם ברשת, שהרי הבשר מונח על הרשת, ושם אין האש שולט כי הבשר מסתיר אותו. לכן נראה לי ברור שאין הבדל לדינא בין שפוד ובין רשת.

ענף ג: אם צולה עליו רק כבד ובשר לא מוכשר אם צריך ללבן הרשת

לפי מה שבארנו בענף א' יוצא שבן אדם שמשתמש ברשת או השפוד רק לבשר לא מוכשר או לכבד, אין צריך שום לבון או הכשרה כלל, שהרי כל החשש הוא לבשר שכבר הוכשר ולא נאמר בו כבולעו כן פולטו. אבל בשר מוכשר אסור לכתחילה על שפוד או רשת זה בלי להכשיר אותו ובדיעבד מותר וכמו שפסק הרמ"א שם.

ענף ד: כיצד מכשירים הרשת אחר צליית כבד

כאשר רוצים להכשיר הרשת אחר צליית כבד כדי לצלות בשר מוכשר, מספיק להדליק התנור על חום גבוה למשך זמן שעה, וזה נחשב ליבון קל. והטעם שלא צריך ליבון חמור שהוא עד שיצאו ממנו ניצוצות, שהרי כבר כתב הרמ"א שהוא רק דין של לכתחילה ובדיעבד מותר, ולכן כיון שהוא רק חומרא, גם די בליבון שהוא לחומרא, והיינו ליבון קל. וכן מצאנו במ"ב סי' תנ"א ס"ק ל"ד.

הרב הראשי לישראל
Chief Rabbi Of Israel

בס"ד, י"ד טבת, תשס"ח
23 דצמבר, 2007
שה"י - 303.סח

לכבוד
הר"ר יצחק וינקלר
מח"ל 28/37
ירושלים

שלומכון ישגא,

שאלותיך בהלכה הובאו לפני זה מכבר, אך בשל רובי טרדותי לא עלה בידי להשיבך עד כה,
ועמך הסליחה.

מצ"ב מענה לשאלותיך כפי שהעלתה מצודתי:

דגים וביצים – גדרם בהקשר ל"דבר שנאכל כמות שהוא חי"

א) בדבר שאלתך בעניין דין דגים בזה"י שנאכלים במאכל מסוים כשהם חיים, וכמו"כ בדין ביצים בזה"י שניתנים חיים לתוך כמה מאכלים, האם יש לחושבם ע"י כן כדבר שנאכל כמות שהוא חי ולהתירם מאיסור בישולי עכו"ם כמבואר בגמ' (עבודה זרה ל"ח, ב'):
"כל הנאכל כמות שהוא חי אין בו מקום בישולי עכו"ם".

הנה נודע, כי כלל נקוט הוא בידנו "דדבר הנאכל חי", היינו שרוב העולם אוכלים אותו כשהוא חי ולא מבושל, וכ"כ בספר **סולת מנחה** (כלל ע"ה דין ט"ז), וכ"כ **הפר"ח [סק"ג]** והובא ג"כ **בערוה"ש** (סי"י קי"ג סיי"ב) וז"ל:

"דבר פשוט הוא דלענין דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי, הולכין אחר רוב בני אדם. דאם הרוב אין אוכלים מאכל זה כמות שהוא חי, אף שהיחיד אוכלו, מ"מ אסור גם לאותו היחיד לאוכלו מבושל. ואם הרוב אוכלים זה כשהוא חי, אף שהיחיד אינו יכול לאוכלו רק מבושל, מ"מ מותר בו, דבטלה דעתו אלל כל אדם".

הרב הראשי לישראל
Chief Rabbi Of Israel

נעוד כתב שם דאם בעיר אחת אוכלים אותו חי ובעיר אחרת אוכלים אותו כשהוא מבושל, כל עיר נוהגת כפי מקומה, וכ"כ **החכמת אדם** (כלל ס"ו ס"ד). **ובדרכי תשובה** סק"ג כתב בשם **הפר"ח** דאם עיר אחת דרכה לאוכלו חי, ו**רוב העולם** דרכו לבשלו, אזלינן אחר רוב העולם].

שוב ראיתי שגם דעת **המהריק"ש** (אהלי יעקב ס"י נ"ח) דאזלינן אחר רוב בני אדם. וראיתו, מדאמר רב (ע"ז ל"ח): **"כל הנאכל כמות שהוא חי"**, ואי סלקא דעתך דאזלינן לכל חד כדעתיה, הול"ל **"כל קזה אוכלו כמות שהוא חי"**. ומדקאמר **"כל הנאכל"**, שמע מינה דאחר דרכם של בני אדם אזלינן, ולא חיישנן לדעתו של זה.

הן אמת שבספר **"בני חיי"** השיג על הפר"ח והעלה דהעיקר לדינא דאזלינן לכל אדם בתר דידיה ולא בתר רוב העולם. אולם הביא הרבה פוסקים דס"ל כהפר"ח. וכן הוכיח במישור בספר **שיורי ברכה** (ס"י קי"ג אות א') מדברי **הראב"ן** וז"ל:

"ודג מליח שבשלו גוי וזיכה שכלאה גוי, אע"פ שיט בני אדם שאוכלים דג מלוח חי וזיכה גומעין אותה חיה, מיהו כיון דרובא דעלמא לא אכלי הכי, אסר להו ר' יוחנן (ע"ז ע"ז ל"ח, א' ובשו"ע ס"י קי"ג ס"ד), והלכתא כוותיה. אבל דג קטן מלוח כגון הרינגא"ס שבשלו גוי, אין בו משום ביסולי גויים, דרובא דעלמא אכלי ליה חי כשהוא יבש, וכל דבר שאוכלים אותו רובן כמות שהוא חי, אס בשלו גוי, אין בו משום ביסולי גויים".

הרי מוכח מדבריו כסברת **הפר"ח**.

אשר נראה בנדו"ד שמאחר ורובא דאינשי במקומותינו אינם אוכלים דגים חיים או ביצים חיות בצורה שהובאה בגוף השאלה, וצורת אכילה זו היא נחלתן של מיעוטא דבטלי ברובא, לכן אין בכוחם של המיעוט להחיל שם של **"דבר הנאכל חי"** על מאכלים שעדיין אין הרוב אוכלין חי, וכמו שנתבאר לעיל.

עוד יש להוסיף, דמסברא נראה דהגדרת **"דבר הנאכל חי"** היינו שאין צריך תיקון גדול כדי לאוכלו חי, אלא שע"י תיקון מועט ניתן לאוכלו מיד, כגון ע"י מלח או לחם או סוכר וכדו'.

ונלע"ד ראייה לדבר ממ"ש **השו"ע** (ס"י קי"ג ס"ב):

"דגים קטנים שמלחן ישראל או עכו"ם הרי הן כמו שנתבשלו מקצת ביסול, ואם כללן עובד כוכבים אחר כן מותרים".

ומבואר דדגים קטנים שלא מלחן כלל ונתבשלו ביד עכו"ם, אסורים משום ביסולי גויים. וקשה, הרי ראויים לאוכלן חי ע"י מלח ומדוע יאסרו? אלא ע"כ שרק דבר שניתן לאוכלו מיד ע"י תיקון מועט, כגון פיזור מלח, נקרא שמו **"דבר הנאכל חי"**, אולם דבר שצריך תיקון רב,

הרב הראשי לישראל
Chief Rabbi Of Israel

כגון דגים כבושים שמולחים אותם ושוהים זמן מה עם המלח ועיי"כ נעשים מתוקנים למאכל [וכלשון השו"ע "הרי הן כמו שנתבשלו מקצת בישול"], אינו נחשב "דבר הנאכל חי", ולכן דגים קטנים שלא נמלחו נאסרים בבישול גויים.

וא"כ י"ל דהו"ה בנדו"ד הדגים והביצים במאכלים שהוזכרו בגוף השאלה צריכים תיקון רב עד שיהיו מתוקנים לאכילה, ולכן אין בכוח צורת אכילה זו להעניק להם שם של "דבר הנאכל חי", והנלענ"ד כתבתי.

בדין מבשלת נכרית עבור זקן

(ב) בדבר שאלתו בדין עוזרת גויה שמבשלת בבית ישראל, האם יש מקום להקל בשביל זקן. הנה נודע מ"ש התוס' (ע"ז ל"ח, א, ד"ה אלא) וז"ל:

"אומר הרב רבי אברהם ב"ר דוד, דולאי שלקות אסרו חכמים כשהעובד כוכבים מבשלה בביתו. אבל כשהוא מבשל בביתו של ישראל, אין לחוש לא לחתנות ולא לשמא יאכילנו דברים טמאים. ולא הודה לו ר"ת, דולאי כיון שהנוכרי מבשל, לא חילקו כלל חכמים בין רשות הישראל לרשות העובד כוכבים, כי לעולם יש לחוש שמא לא יזהר גם בביתו של ישראל כמו בביתו של עובד כוכבים, עכ"ל".

ומרן הב"י בבדק הבית (ריש סי' קי"ג) הביא מה שכתב, רבינו ירוחם שרוב הפוסקים הסכימו להתיר בישול גוי בבית ישראל. והשיג עליו, שאדרבה דעת הפוסקים נראית להחמיר, שסתמו דבריהם ולא חילקו בזה. וכן פסק בשו"ע (סי' קי"ג סי"א) וז"ל:
"דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי וכו' שבשלו עכו"ם, אפי' בכלי ישראל ובבית ישראל, אסור משום בישולי עובד כוכבים".

איברא, בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' ס"ח) הביא דעת "רבותינו" שהתירו בכהאי גוונא, ואולם הוא עצמו מסיק לאיסור וז"ל:

"ויש מרבותינו שילדו להתיר בישולי עבדים וספחות שלנו. ונותנים טעם לדבריהם, שמכיוון שאיסור בישולי גויים אינו אלא משום חתנות, אין גזירת חתנות וקירוב הדעת אלא במי שעושה מראונו לאהבת ישראל, אבל אלו עושים הם בין אם יראו ובין לא יראו, לפיכך אין קירוב הדעת שייכת בהם ולא גזירת חתנות". וסיים: "ומכל מקום אין דבריהם מבורחים בעיני, וכן אנו נוהגים איסור בבישוליהם אף בדיעבד".

ובספר אורחות חיים (יו"ד עמוד שכ"ט) כתב שהרמב"ן בתשובה התיר בישולי עבדים ושפחות הקנויים לנו, כיוון שמוזהרים עליהם מה"ת שלא לעשות מלאכה בשבת ואינם בכלל גויים

הרב הראשי לישראל
Chief Rabbi Of Israel

דעלמא, לכן אינם בכלל גזירת חז"ל בזה, וכן נהגו. והרשב"א אוסר אף בדיעבד. והרא"ה בבדק הבית (בית ג' שער ז') כתב שרבנו יצחק ב"ר מנוח התיר בזה, שכיוון שעושים דרך כפיה, לא שייך קירוב הדעת בבישוליהם. ובשו"ע (סי' קי"ג ס"ד) כתב: "יש מי שמתיר בשפחות שלנו, ויש מי שאוסר אף בדיעבד".

והרמ"א הגיה:

"ובדיעבד יש לסמוך על המתירים. ואפילו לכתחילה נוהגים להקל בבית ישראל שהשפחות מבשלות בבית ישראל, כי אי אפשר שלא יחתה מעט אחד מבני הבית".

ובש"ך (סק"ז) כתב שמדברי הרמ"א נראה דאפילו בשפחות השכורות לנו יש להקל, אע"פ שאין אנו מוזהרים עליהם בשבת (כמבואר באו"ח סי' ד"ש). ונראה שסמך בזה על דעת הראב"ד שמתיר בישולי גוי בבית ישראל, או שסמך על הטעם של הרשב"א שלא שייך בהן קירוב הדעת כיוון שעושים בע"כ בין ירצו ובין לא ירצו. וכ"כ הכנה"ג (הגהב"י אות ח') בשם אביו ז"ל, שבשעת הדחק יש לסמוך על סברת הרשב"א בצירוף דעת הראב"ד שלא גזרו על בישולי גויים בבית ישראל.

והשתא ניחוי אגן בנידו"ד. הנה לדעת מרן השו"ע נראה פשוט דיש לאסור אפילו בדיעבד, דהא הביא [בסעי' ד'] כ"י"א בתרא את שיטת הרשב"א שאוסר בשפחות בזה"ז אפילו בדיעבד, ומבואר שאינו מצרף את הקולא של שפחות עם שיטת הראב"ד המקל בבישול גויים בבית ישראל. והנה כל מה שניתן להקל לדעת השו"ע בשעת הדחק הוא רק בצירוף זה שישראל מדליק את האש, דאז יש ספק ספיקא להתיר: שמא הלכה כהראב"ן ומרדכי שהיסק תנור ע"י ישראל מהני גם לעניין בישולי גויים ולא רק בפת עכו"ם (וכ"פ הרמ"א סי' קי"ג ס"ז). ואם תמצא לומר כדברי החולקים, שמא הלכה כמ"ד שבפועלים המושכרים בבית ישראל יש להקל (או"ה כלל מ"ג דין י"ג). ואע"פ ששני הספקות הם נגד הכרעת השו"ע, דעת רבים מן הפוסקים דאפילו בכה"ג יש להקל, כי אפשר שגם השו"ע יודה שבהצטרפות שני הספיקות יחדיו יש להתיר, וכמו שכתב בשו"ת יחו"ד (ח"ה סי' נ"ד). אולם ללא הדלקת האש ע"י ישראל נראה דאין מקום להתיר לדעת השו"ע אפ"י בדיעבד.

ואף לדעת הרמ"א, נראה דלכתחילה ודאי אין מקום להקל בזה"ז. משום שכל מ"ש הרמ"א מבוסס על ההנחה "כי אי אפשר שלא יחתה מעט אחד מבני הבית". ובמציאות העכשוית היתר זה לא שייך מתרי טעמי:

א. עפ"י רוב אותן עובדות זרות מבשלות גם לעצמן בבית ישראל. וכבר כתב הש"ך [סי' קי"ג סק"כ] דכל מה שהקל הרמ"א בשפחות היינו רק כשמבשלים עבור בעה"ב, אבל כשמבשלים עבור עצמן, שאין רגילות שאחד מבני הבית יחתה, אסור.

ה ר ב ה ר א ש י ל י ש ר א ל
Chief Rabbi Of Israel

ב. בזמנינו אין דרך לבשל ע"ג גחלים, וממילא לא שייך לחתות, וגם אין דרך לכבות ולהדליק באמצע הבישול. ולכן אין לסמוך להקל לבשל ע"י משרתת נוכרית. ולעני"ד נראה כי אפילו לענין דיעבד יודה הרמ"א כי בזה"ז אי אפשר להקל במאכלים שנתבשלו ע"י עובדות נוכריות. שהנה מדברי הש"ך נראה כי הטעם שהיקל הרמ"א בדיעבד מבוסס ג"כ על ההיתר של "א"א שלא יחתה אחד מבני הבית" - שכבר נתבאר דאינו שייך בזה"ז, או שמבוסס על צירוף סברות הרמב"ד וסברת המקילים בתשובת הרשב"א בשפחות שלנו, שכיוון שעושים בדרך כפיה - בין ירצו ובין לא ירצו, לא שייך קירוב דעת בבישוליהם וכמו שכתב הכנה"ג בשם אביו הנ"ל שבשעה"ד יש להקל לצרף סברות אלו. והנה לגבי הנימוק הראשון כבר הראנו לדעת כי אינו שייך למעשה בזה"ז. וגם את הנימוק השני יש לדחות, מאחר והמציאות הנוכחית רחוקה מאוד מזו המתוארת בתשובת הרשב"א: "פעושים בדרך כפיה בין ירצו ובין לא ירצו". שכן כבר גדל כוחן של העובדות זרות והן ונתמכות ע"י איגודים מקצועיים ויועצים משפטיים וכדו' ורבו זכויותיהם מספור, וכמעט וא"א לכופן לשום פעולה, ובנפול היסוד נפל הבניין, ונמצא שאין מקום בזה"ז להקל להתיר.

וראייתי לנכון לצטט כאן את דברי מרן הגרש"ז זצ"ל שהובאו בספר הליכות שלמה (מועדים ח"ב ע"מ מ"ב) בנוגע לחובת הזהירות מאיסור בישול נוכרים ובחומרת העניין, וז"ל:
"אומר לך שיטתי בכללות ענין בישולי עכו"ם בזמננו. הנה בדורותינו נחרבו נישואי התערובת רח"ל, בפרט בארה"ב, באופן שלא היה מעולם בכלל ישראל, ובדאי שומה עלינו לחקור ולבדוק איכה נהיתה הרעה הגדולה הזאת. אכן כבר גילו לנו חכמינו ז"ל להביא שורש הדבר, ואמרו שהגורם לנישואין עם גויים היא אכילת פיתם ויינם כמבואר בגמ' ע"ז ל"ה: וטו"ש"ע ס"י קי"ג. והנה תחת שישמרו בכל עוז על גזירות חז"ל הללו, הורגלו בדורותינו לחתור ולחפש אחר כל מיני קולות בזה, אשר הם ודאי נגד רצון חז"ל, וגברה המכשלה כאשר נמשכו איזה מין המורים במדינות חו"ל להקל קולות גדולים ביותר. סוף הדבר אין לנו נזהרים לדאבוננו כראוי באלו הענינים, וראיה ברורה לזה היא עצם המאבד המחריד והטורגדיה הלזו של נישואי התערובת וכו'. ולכן העצה היחידה לכך היא לילך מן הקצה אל הקצה, ולהחמיר עד מקום שידינו מגעת".

ודבריו כקילורין לעינינו, ומכ"ש בזה"ז שלדאבון ליבנו הגדול רבתה המספחת גם כאן בארה"ק, כי רבו נישואי התערובת של יהודים ועובדות זרות ועושים זאת בריש גלי ולעין כל, ועינינו רואות וכלות, ומי יודע אם אין זה משום אותה פירצה ומכשול של בישולי הגויים. ולכן ראוי להחמיר ולהקפיד בכך ביתר שאת, ואין ספק שזכות

הרב הראשי לישראל
Chief Rabbi Of Israel

הזהירות וההקפדה היתירה על גזירות חז"ל אלו תעמוד לימינם של אותם זקנים וחולים ויעלה הקב"ה ארוכה למחלתם, אמן.

הסתכלות על אשתו הלבושה בבגדים צבעוניים

ג. ובדבר שאלתו האם מותר להסתכל על אשתו כאשר לבושה בבגדי צבעונים ששאלה מחברתה, אענה בקצרה. דלעני"ד אין לחוש בכה"ג למ"ש מרן בשו"ע (אבע"ז ס"י כ"א ס"א) וז"ל:

"ואסור להסתכל אפילו בצגדי צבעונים קל איקה שהוא מזכירה אפילו אינס עליה שמא יבוא להרהר בה"

דנראה מסברא שכל מאי דחששו חז"ל הוא רק באופן שהבגדים תלויים בחוץ וכדו'. אולם כאשר אשתו לבושה בהן, אין לחוש שיבוא להרהר באישה אחרת. וראיה לדבר מכך שבש"ס מובאים כמה עובדות באשה ששאלה בגד מחברתה, וכדאיתא **במסכת נידה** פרק שמיני ופרק תשיעי ובעוד דוכתין, וכן הובא בשו"ע (יו"ד ס" ק"צ). ודוחק לפרש שכל אותן עובדות מדברות באופן ששאלה בגדים לבנים (ע"י דגו"מ על שו"ע ס"י ק"צ ס"י).

אולם למעשה נראה דהכל לפי מה שהוא אדם, שאם מכיר בעצמו שיש חשש שיבוא להרהר באותה אישה בעלת הבגד, בודאי שאין לאשתו ללבוש בגדים אלו, ופשוט.

מאפס הזמן לא אוכל להאריך עוד ודי בזה. ויה"ר שהקב"ה יצילנו מכל מכשול וטעות בהוראה ויזכנו לכוון תמיד לאמיתה של תורה.

והנני לברכך כי תראה הצלחה בתלמודך, לאילנא רברבא תתעביד, ועשית לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ, אכי"ר.

הכו"ח לכבוד התורה והוגיה,

יונה מצגר
יונה מצגר
הרב הראשי לישראל

